

Jaarverslag 2021

*Samen voor een mooi
en duurzaam overijssel*

natuur en milieu overijssel

Voorwoord

2021 ligt achter ons, de actualiteit van de inval in Oekraïne doet een tweede corona-jaar naar de achtergrond verdwijnen. Tegelijkertijd is duidelijk dat de opgaven waar we aan werken rond klimaat, en onze energievoorziening, biodiversiteit en circulaire economie nog niks aan actualiteit hebben verloren. Eind 2021 was er een coalitieakkoord waarin al deze opgaven een zichtbaar plek hebben. Het is duidelijk dat we bezig zijn met een enorme verandering in de manier waarop we met onze aarde omgaan. Dat is positief, maar het moet natuurlijk niet alleen bij plannen blijven. De praktijk blijkt namelijk vaak weerbarstig. De zorgen die we ons samen, maar ook individueel, maken over de voortgang bij deze grote transitie leiden vaak tot energie om door te gaan, maar soms ook tot enige vorm van moedeloosheid.

Dit werd versterkt door Corona, aangezien veel van ons menselijk contact afgelopen jaar nog steeds via beeldscherm gebeurde. Het is ons hierbij goed gelukt om bestaande activiteiten door te zetten en samen met ons netwerk bij te dragen aan een mooi en duurzaam Overijssel. Tegelijkertijd is het ontwikkelen van nieuwe initiatieven en verbinding moeilijker. Voor echt verbinding tussen “straat en staat” is het belangrijk elkaar ook echt te ontmoeten.

Zowel qua impact als financiële huishouding ben ik ongelooflijk trots wat we met zijn allen afgelopen twee jaar hebben gepresteerd. De hoge efficiëntie in corona-tijd door digitaal vergaderen en veel minder ruimte voor individuele en gezamenlijke ontwikkeling hebben geleid tot een ongekend hoog financieel resultaat. Dit is echter geen toekomstbestendige situatie. Echter na twee jaar corona is het belangrijk om komende tijd te investeren in elkaar en ieders persoonlijke ontwikkeling, want de kracht van NMO is vooral een teampresentatie.

In de turbulente wereld is het als maatschappelijke organisatie nodig om telkens weer jezelf de vraag te stellen, ben ik op het goed pad en draag ik nog steeds bij. Deze ruimte voor gezamenlijke reflectie is essentieel. Hierbij vormt een jaarverslag een spiegel voor onszelf en tevens een verantwoording naar de buitenwereld. Wij zijn blij dat we onze continuïteitsreserve op een verantwoorde wijze kunnen verhogen. Daarnaast maken we met dit jaarverslag onze maatschappelijke impact transparant. Graag wil ik iedereen bedanken voor hun bijdragen voor Natuur en Milieu Overijssel in 2021: medewerkers, leden van Raad van Toezicht, vrijwilligers en partners. Ook in de toekomst zie ik uit naar de samenwerking met jullie en anderen.

Matthijs Nijboer

Inhoudsopgave

Voorwoord

1 Natuur en Milieu Overijssel in het kort

- 1.1 De basis van de organisatie
- 1.2 De strategische koers
- 1.3 Al 25 jaar steun van de Postcode Loterij

2 Van activiteiten tot impact

- 2.1 Vergelijkingen 2020 en 2021
 - 2.1.1 Ureninzet
 - 2.1.2 Bereik en Impact
 - 2.1.3 Communicatiecijfers
- 2.2 Klimaat
 - 2.2.1 Tegengaan van klimaatverandering
 - 2.2.2 Omgaan met klimaatverandering
- 2.3 Biodiversiteit
- 2.4 Circulaire economie

3 Bestuursverslag 2021

- 3.1 Algemene informatie
- 3.2 Risico's en onzekerheden
- 3.3 Het financieel beleid en de financiële resultaten
- 3.4 Raad van Toezicht en Directie
- 3.5 Informatie over communicatie met belanghebbenden
- 3.6 Maatschappelijke impact vergroten en zichtbaar maken
- 3.7 Gedragscodes: 9 principes van Good Governance Code Cultuur
- 3.8 Vooruitblik 2022 en verder

4 Raad van Toezicht

- 4.1. Algemeen
- 4.2 Samenstelling Raad
- 4.3 Rooster van aftreden
- 4.4 Functies en nevenfuncties Raad van Toezicht
- 4.5 Auditcommissie
- 4.6 Verslag Raad van Toezicht
- 4.7 Vergaderingen Raad van Toezicht

5 Jaarrekening 2021

- 5.1 Oprichting
- 5.2 Balans per 31 december 2021
- 5.3 Staat van baten en lasten
- 5.4 Kasstroomoverzicht
- 5.5 Grondslagen voor waardering en van resultaatbepaling
- 5.6 Toelichting op de balans per 31 december
- 5.7 Toelichting op de staat van baten en lasten
 - 5.8.1 Toelichting lastenverdeling-tabel
 - 5.8.2 Toelichting lastenverdeling
- 5.9 Werkelijk versus begroot resultaat
- 5.10 Controleverklaring

<i>Bijlage 1</i>	<i>Begrote exploitatierekening 2021</i>
<i>Bijlage 2</i>	<i>Overzicht betalingen 2021 Stichting De Natuur en Milieufederaties</i>
<i>Bijlage 3</i>	<i>Personeel</i>
<i>Bijlage 4</i>	<i>Aangesloten groepen</i>
<i>Bijlage 5</i>	<i>Overzicht van de door ons georganiseerde evenementen</i>
<i>Bijlage 6</i>	<i>Rooster van optredens Raad van Toezicht</i>

Hoofdstuk 1: Natuur en Milieu Overijssel in het kort

1.1 De basis van de organisatie

Natuur en Milieu Overijssel, gevestigd in Zwolle, is op 28 september 1973 opgericht. In 1981 werd het Steunpunt Natuur en Milieu Educatie opgericht. Vanaf dat moment is Natuur en Milieu Overijssel provinciale milieufederatie en consulentenschap voor natuur en milieueducatie in één. Natuur en Milieu Overijssel is een stichting volgens het Raad-van-Toezicht-model. De statuten zijn in 2018 opnieuw bekeken en waar nodig aangepast. Bij het Notarieel in Zwolle zijn de nieuwe statuten opgemaakt en ondertekend op 3 juli 2018. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel Oost Nederland onder nummer 41022006.

Doelstelling en missie

Onze doelstelling is volgens de statuten “bevordering van het behoud, herstel en ontwikkeling van natuur, landschap en milieu, alles in de meest ruime zin, in het bijzonder in de provincie Overijssel”. Die doelstelling kwam 49 jaar geleden voort uit bezorgdheid en een toekomstdroom. Beide zijn nog steeds actueel en hebben in de loop der jaren aan kracht gewonnen. Gelukkig zijn de afgelopen jaren goede vorderingen gemaakt op het vlak van overheidsbeleid en wetgeving, maatschappelijk bewustzijn en betrokkenheid van het bedrijfsleven bij een duurzame toekomst. Onze 49 jaar oude doelstelling hebben we in onze strategie 2020-2024, vertaald in de volgende, eigentijdse missie:

“Samen met inwoners, overheden en bedrijven maken we Overijssel mooi en duurzaam. Een provincie waar we duurzaam wonen en werken, zodat inwoners van Overijssel nu en later kunnen genieten van een gezonde en groene leefomgeving”.

1.2 De strategische koers

We hebben onze strategische koers vastgelegd in “Onze Strategie 2020-2024” (Zie ook: www.natuurenmilieuoverijssel.nl/over-ons/missie-en-visie). Daarin beschrijven we onze missie en visie, schetsen we wat we willen bereiken en staan onze inhoudelijke doelstellingen en programma's. De wereld om ons heen verandert continue en de snelheid van die verandering is groter dan ooit tevoren. Dit vraagt om wendbaarheid en aanpassingsvermogen zonder de doelen uit het oog te verliezen. In onze strategie geven we richting aan onze activiteiten in de komende jaren.

Drie positioneringen

We kiezen voor drie positioneringen van waaruit we de komende vier jaren onze missie willen bereiken:

Samen kunnen we meer

Onze missie begint nadrukkelijk met het woord “samen”: we zijn ervan overtuigd dat we onze doelen alleen maar kunnen bereiken samen met anderen. We zien het dan ook als onze rol om partijen bij elkaar te brengen. Ook partijen die niet direct voor de hand liggen.

Tussen straat en staat

Het is belangrijk dat we zoveel mogelijk mensen meekrijgen op weg naar een mooi en duurzaam Overijssel. Dit doen we door bruggen te slaan tussen overheden en inwoners: we helpen overheden om bewoners te betrekken bij duurzaamheid. En vertalen signalen die leven in de samenleving weer terug naar de overheid. We kijken hierbij verder dan alleen naar onze eigen achterban. We willen dat iedereen onderdeel kan worden van de overgang naar een duurzamer Overijssel.

Aan de slag

Uiteindelijk gaat het erom dat we resultaten boeken om duurzaamheid te bereiken. We willen ontwikkelingen niet van bewoners, bedrijven of overheden overnemen, maar vooral hen de gelegenheid geven om zich in te zetten voor een duurzaam Overijssel. Hierbij bieden we handelingsperspectief in de slag naar een duurzame toekomst. Dit doen we bijvoorbeeld door de uitvoeringskracht van duurzame initiatieven te versterken.

Drie punten voor een natuurinclusieve en duurzame samenleving

Onze grootste opgaven van de komende jaren liggen in het tegengaan van klimaatverandering en het herstel van biodiversiteitsverlies. Wij werken samen aan de volgende punten voor een natuurinclusieve en duurzame samenleving:

- tegengaan van en omgaan met klimaatverandering
- herstel van biodiversiteit
- stimuleren circulaire economie

Sustainable Development Goals...

Onze impact hebben we geformuleerd in termen van [Sustainable Development Goals \(SDG's\)](#). Deze SGD's worden ook wel *Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen* genoemd. In 2015 hebben de Verenigde Naties deze vastgesteld als de nieuwe mondiale duurzame ontwikkelingsagenda voor 2030. Wij richten ons in onze werkzaamheden op de volgende inhoudelijke Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen:

- Duurzame Energie (inhoudsdoel 7)
- Circulaire Economie (inhoudsdoel 12)
- Klimaat (inhoudsdoel 13)
- Biodiversiteit (inhoudsdoel 15)

... en procesdoelen in navolging van het CBF

Wij sluiten aan bij de door het CBF gehanteerde procesdoelen: Voorlichting & Bewustwording (procesdoel 4), Lobby & Belangenbehartiging (procesdoel 17). Bovendien sluiten wij aan bij procesdoel 11, categorie overig met Duurzame steden en dorpen. Dit leest u terug in de verantwoording in de jaarrekening onder de toelichting op de staat van baten en lasten (paragraaf 5.7).

Een goed fundament

Om als goede-doelenorganisatie invulling te kunnen geven aan onze missie, zorgen we ervoor dat de volgende zaken goed voor elkaar zijn:

- **Financieel solide**
Onze financiën zijn goed op orde, maar dit vraagt wel continue aandacht. In onze strategie zetten we in op meerjarige financieringsbronnen en een diversiteit aan financiers of programma's. Deze aanpak maakt ons minder kwetsbaar en draagt bij aan een grotere maatschappelijke impact.
- **Een flexibele en enthousiaste netwerkorganisatie**
Onze kracht zit in de onderlinge verbinding tussen collega's. Hiervoor is het essentieel elkaar goed te kennen en elkaar geregeld formeel en informeel te ontmoeten. Formeel werken we met drie programma's: Klimaat, Biodiversiteit en Circulaire economie. Daarnaast kijken we naar twee

dwarsverbanden die ondersteunend zijn voor de programma's: Communicatie en Educatie. Op deze programma's en dwarsverbanden hebben we een trekker die zorgdraagt voor de uitvoering van de activiteiten. Informeel zorgen we dat er geregeld momenten zijn van ontmoetingen. De kracht komt in de kernbegrippen van ons functioneringsmanagement terug: persoonlijk leiderschap, plezier & trots, waarderen en een continue dialoog.

Naast een interne netwerkorganisatie is onze relatie met de omgeving hierin cruciaal. We hebben een aantal professionals en vrijwilligers dat dicht bij ons staat; we zorgen dat we ook hen geregeld informeel ontmoeten.

Tenslotte zijn er partnerorganisaties waar we intensief mee samenwerken. We kijken komende periode waar we faciliteiten kunnen delen met gelijkgestemde organisaties in onze omgeving. En waar kansen liggen in de samenwerking met de koepel van federaties.

- **Groei in impact**

Kunnen wij onze impact realiseren? Dan is er kans om in omvang als organisatie te groeien. Hierbij is het streven dat wij op de programma's en dwarsverbanden voldoende robuust zijn om pieken op te vangen. En dat we daarnaast flexibel genoeg zijn om dalen af te laten vlakken. Dit betekent dat groei in vaste medewerkers alleen aan de orde is als er kans is om de impact te vergroten of als we kwetsbaarheid van de huidige organisatie moeten voorkomen. In andere gevallen regelen we een flexibele oplossing of partnerschappen.

- **Legitimiteit: achterban en beweging**

We merken dat mensen zich steeds minder op structurele basis binden aan lokale natuur- en milieclubs. Onze traditionele achterban is een vergrijzende groep. We zoeken naar wegen om anderen aan ons te binden. En zo meer verbinding te maken met mensen en groepen die zich aangetrokken voelen voor de beweging waar wij onderdeel van uitmaken. We gaan hierbij steeds meer uit van een informele beweging, dan van formele structuren. Een voorbeeld hiervan is onze betrokkenheid en inzet voor het netwerk van energiecoöperaties in Overijssel, hoewel zij geen formele aangesloten groepen zijn.

NL doet 2022 St Jorisstraat (12 maart 2022) door: Foto Tennekes

1.3. Al 25 jaar steun van de Postcode Loterij

Bijdrage Postcode Loterij maakt in iedere provincie een verschil

Energietuinen is een van de projecten van de Natuur en Milieufederaties die mogelijk gemaakt wordt door de deelnemers van de Postcode Loterij.

Dankzij de ruim 3 miljoen deelnemers van de Nationale Postcode Loterij gaat er in 2022 ruim 361 miljoen euro naar 188 goede doelen die zich inzetten voor mens en natuur. De Natuur en Milieufederaties horen al sinds 1996 bij de goede doelen die op een bijdrage mogen rekenen. Ook het komend jaar ontvangen we opnieuw een bijdrage van 2,25 miljoen euro van de Postcode Loterij: een aanzienlijk bedrag waar wij ontzettend blij mee zijn.

Annie van de Pas, netwerkdirecteur van de Natuur en Milieufederaties: “Met de bijdrage van de Nationale Postcode Loterij is het voor ons mogelijk om in iedere provincie een impact te creëren. De bijdrage van de Loterij is voor ons al jarenlang een fundament voor de realisatie van vele mooie projecten. Het is fantastisch dat we op deze manier in heel Nederland het verschil kunnen maken.”

Extra schenkingen

Naast deze jaarlijkse bijdrage hebben de Natuur en Milieufederaties samen met WNF Nederland, Natuurmonumenten, ARK natuurontwikkeling en LandschappenNL eind 2021 een extra schenking mogen ontvangen om [overstromingen in Limburg tegen te gaan](#). Dit project gaat binnenkort van start. We zijn ook partner van [CleanUpXL](#), een gezamenlijk gedragen en uitgevoerd project van de Waddenvereniging, Stichting De Noordzee, Stichting Duik de Noordzee Schoon, BDS Harlingen en Friendship Offshore om 800.000 kilo rotzooi uit Noordzee te verwijderen. Begin 2021 heeft de Loterij financiering voor dit project toegekend.

Mooie projecten

In 2019 ontvingen we een extra schenking van 1,65 miljoen euro voor het project [Energietuinen](#). Met dit project willen we zichtbaar maken dat grootschalige opwek van duurzame energie ook mooi kan zijn én kan samengaan met natuur en recreatie. In het najaar 2019 vielen we nogmaals in de prijzen, toen we te horen kregen dat [Plan Boom](#) mede dankzij de Postcode Loterij van start kon gaan. Met een extra schenking van 2,25 miljoen euro willen we de komende jaren in heel Nederland 10 miljoen bomen gaan planten.

De Natuur en Milieufederaties zijn de Postcode Loterij en alle deelnemers enorm dankbaar voor hun bijdrage. Met hun steun kunnen we ons blijven inzetten voor mooie en duurzame provincies.

Hoofdstuk 2: van activiteiten tot impact

Ook in 2021 hebben we ons onverminderd ingezet voor een mooi en duurzaam Overijssel samen met bewoners, vrijwilligersorganisaties, overheden, bedrijven en onderwijs. Om onze impact te bepalen gebruiken wij een vragenlijst, die de Natuur en Milieufederaties ontwikkelden. Deze vragenlijst is gebaseerd op de Theory of Change zoals hieronder weergegeven.

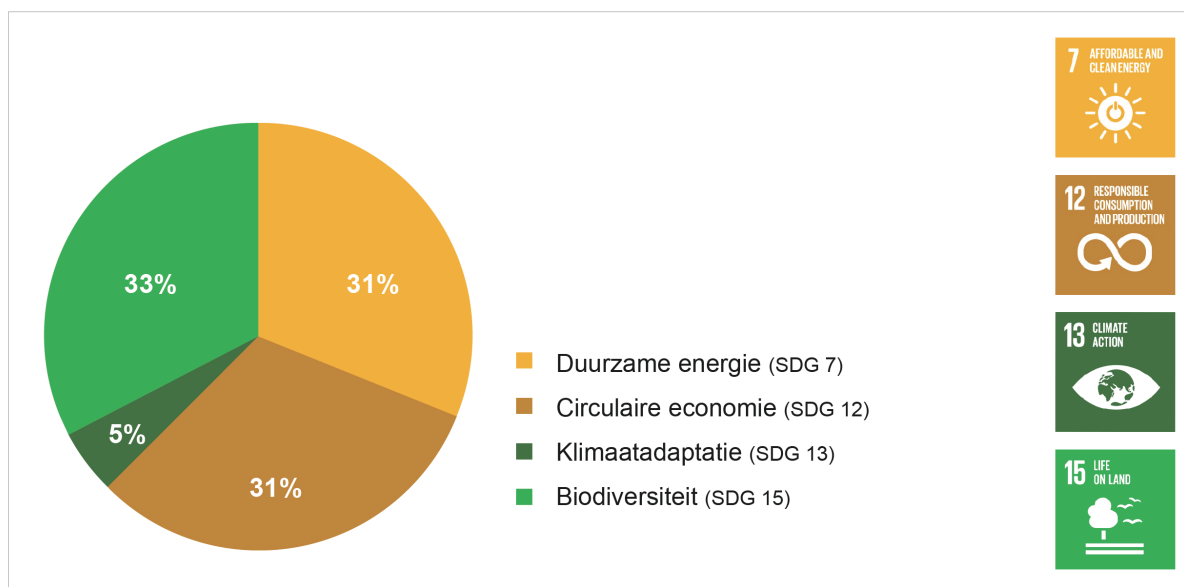

2.1. Vergelijkingen 2020 en 2021

2.1.1. Ureninzet

Onze ureninzet is ongeveer gelijkelijk verdeeld over biodiversiteit (SDG 15), duurzame energie (SDG 7) en circulaire economie (SDG 12). Samen zijn deze programma's verantwoordelijk voor 95% van onze ureninzet. Daarnaast is 5% van onze ureninzet besteed aan Klimaatadaptatie (SDG 13), en is daarmee ten opzichte van 2020 iets afgenomen. Deze verdeling in ureninzet ziet u terug in onderstaand figuur (figuur 1).

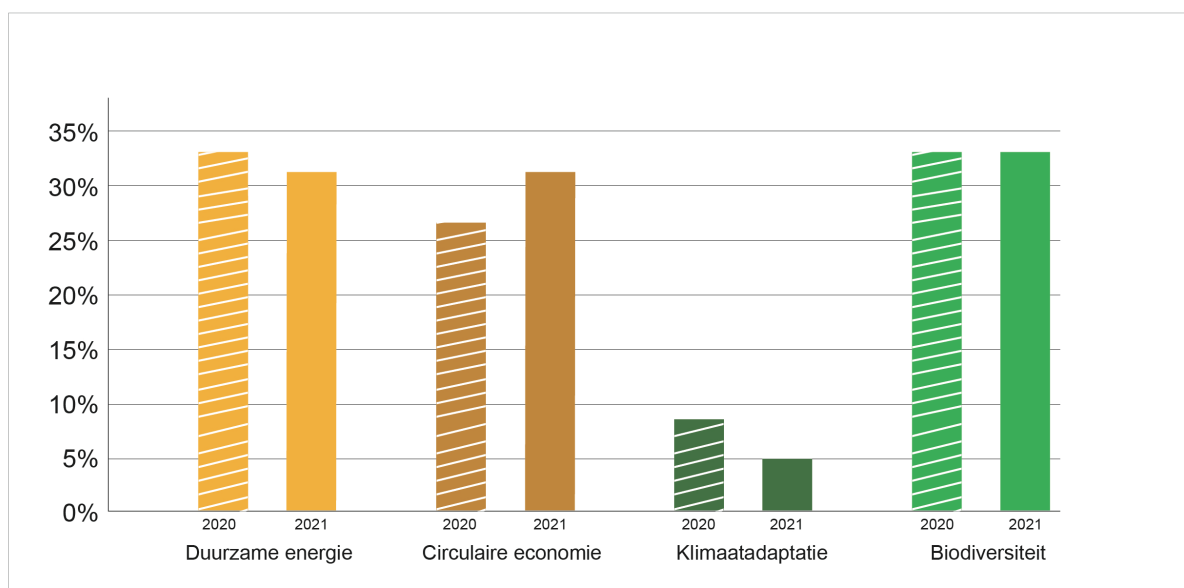
Programma	2020	2021
Biodiversiteit (SDG 15)	33%	33%
Duurzame energie (SDG 7)	33%	31%
Circulaire economie (SDG 12)	26%	31%
Klimaat adaptatie (SDG 13)	8%	5%

Figuur 1: Taartdiagram van onze ureninzet voor 4 SDG-doelen in 2021

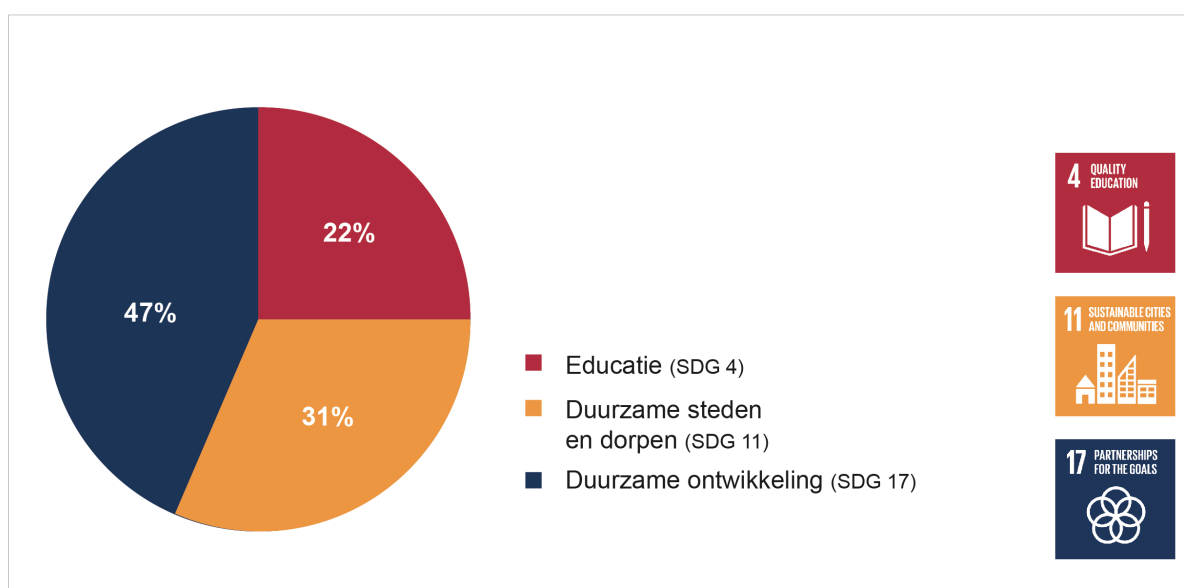
In het staafdiagram hieronder ziet u de vergelijking met 2020:

Figuur 2: Staafdiagram van ureninzet voor 4 SGD-doelen in 2020 en 2021

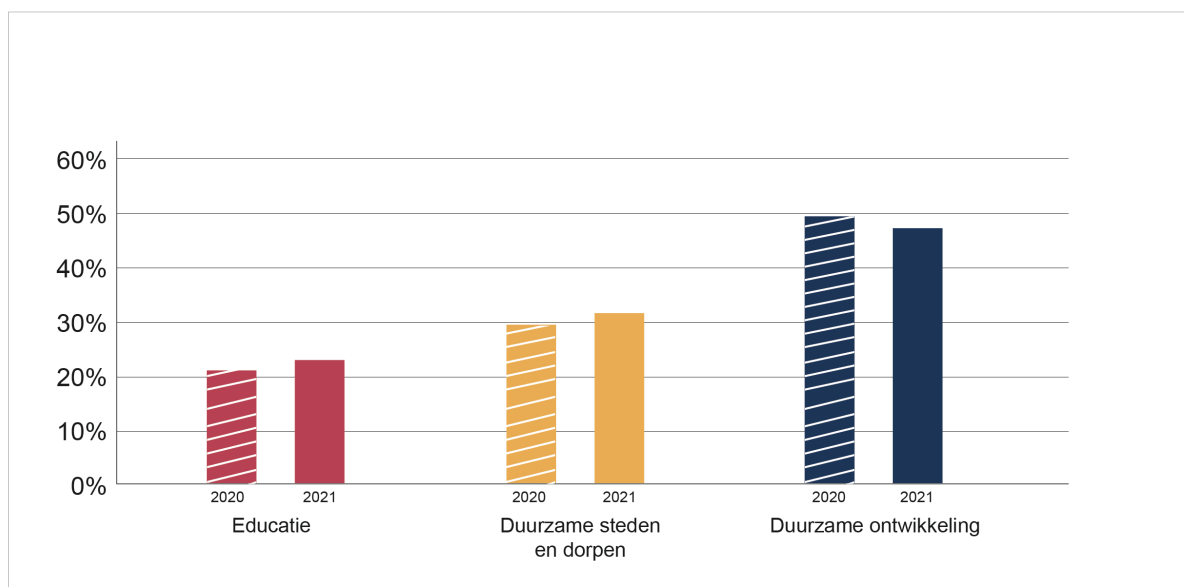
Bij de meer procesmatige SDG's (zie figuur 3 en 4) is duidelijk dat samenwerken aan duurzame ontwikkeling (SDG 17) dominant is. Dit is duidelijk gerelateerd aan ons als netwerkpartner en verbinder; samen kunnen we meer. Onze inzet om samen met bewoners te werken aan duurzame steden en dorpen (SDG 11) en onze educatieve activiteiten (SDG 4) is vrijwel stabiel gebleven.

Procesdoelen	2019	2020
Duurzame Ontwikkeling (SDG 17)	49%	47%
Duurzame steden en dorpen (SDG 11)	30%	31%
Educatie (SDG 4)	21%	22%

Figuur 3: Taartdiagram van onze ureninzet voor 3 procesdoelen in 2021

Ook hier ziet u een vergelijking met vorig jaar in het staafdiagram:

Figuur 4: Staafdiagram van onze ureninzet voor procesdoelen SDG in 2020 en 2021

2.1.2 Bereik en impact

In figuur 5 hebben we ons bereik en impact voor alle 7 duurzame ontwikkelingsdoelen samen in cijfers uitgedrukt en vergeleken met 2019 en 2020. De afname in aangesloten groepen is in 2021 gestabiliseerd. Begin 2022 hebben we besloten de aandacht voor de formele en informele achterban te intensiveren. Het waarschijnlijke einde van de coronapandemie en het 50-jarig bestaan in 2023 bieden hiervoor belangrijke aangrijpingspunten.

Opvallend is dat er sprake is van een enorme toename van activiteiten met een vergelijkbaar bereik als in 2019. Enerzijds zijn er meer educatie-activiteiten door gegaan, wat tot een vergroting van het bereik heeft geleid. Anderzijds is het aanbod aan activiteiten enorm gegroeid doordat naast fysieke activiteiten, ook veel activiteiten digitaal plaatsvinden. Ook in 2021 was de belangstelling voor Nacht van de Nacht activiteiten weer groot. Het al een aantal jaren lopende project Adviseurs van de Toekomst wordt steeds verder uitgebreid naar andere programma's en in 2021 was er onder andere een drukbezochte digitale bijeenkomst op het programma Gezond&Duurzaam voedsel. Het door corona uitgestelde Groen Bezig Festival is uiteindelijk in maart 2021 toch nog digitaal gehouden met ruim 200 bezoekers. Op de voormalige centrale Herculio is een goed bezocht WaardeRing Pop Up Festival georganiseerd. Opvallend is ook de enorme toename in concrete plannen voor beleidsuitvoering. Een belangrijke oorzaak zijn plannen van bewonersinitiatieven voor vergroening van hun buurt in Zwolle.

Bereik	2019	2020	2021
Aantal aangesloten groepen	78	68	69
Aantal georganiseerde activiteiten	181	74	267
Aantal deelnemers aan georganiseerde activiteiten	9.672	3.966	8.864
Online bereik 3 websites: aantal bezoekers	46.534	40.226	41.407
In de media	309	324	238
Versterken maatschappelijk middenveld			
Adviezen aan lokale en regionale organisaties	1.240	1.052	1.103
Adviezen aan burgers	258	185	132
Aantal netwerken waarvan wij de aanjager zijn	41	37	43
Aantal netwerken waarin we participeren	84	76	127
Aantal nieuwe lokale initiatieven helpen opstarten	295	176	251
Verduurzamen bedrijven			
Aantal bedrijven ondersteund bij verduurzaming bedrijfsprocessen	8	77	15
Aantal koploperbedrijven waarmee samengewerkt	15	31	37
Aantal bedrijven toegang gekregen tot multistakeholdernetwerken	475	314	535
Verduurzaming overheid			
Aantal beleidsontwikkeltrajecten waaraan we hebben bijgedragen	66	81	103
Hoe vaak advies overgenomen	33	43	56
Aantal concrete plannen voor beleidsuitvoering	19	53	235

Figuur 5: Tabel met bereik en impactcijfers in 2019, 2020 en 2021

2.1.3 Communicatiecijfers

Naast de offline-activiteiten en berichten in de media onderhouden we ook contact met onze omgeving en netwerk via diverse websites, nieuwsbrieven en sociale media. In figuur 6 vergelijken we de resultaten van dit jaar met 2019 en 2020. Opvallend is het herstel in het bereik van onze algemene website. Tegelijkertijd is er een toename van overige volgers, op LinkedIn en facebook. Een mogelijke verklaring is dat mensen op zoek zijn naar specifieke onderwerpen. De start in 2020 met Instagram in verschillende “foto-wedstrijden” heeft veel succes en deze ontwikkeling zet zich voort in 2021.

Middel	Bereik 2019	Bereik 2020	Bereik 2021
Bezoekers website NMO	34.559	25.419	33.456
Bezoekers overige website	11.975	8.532	7.942
Volgers Facebook NMO	1.206	1.340	1.456
Volgers Facebook overig	1.499	2.013	2.642
Volgers LinkedIn NMO	460	842	1.126
Abonnees Youtube NMO	32	35	44
Abonnees nieuwsbrief NMO	2.015	2.120	2.275
Abonnees overige nieuwsbrieven	834	656	1.570
Volgers Twitter NMO	1736	1835	1.886
Volgers Twitter NME	186	203	206
Instagram volgers	-	670	1361
Berichten in de pers	309	324	238

Figuur 6: Tabel met resultaten communicatie-inspanningen in 2019, 2020 en 2021

2.2. Klimaat

2.2.1 Tegengaan van klimaatverandering

SDG 7.2 Tegen 2030 in aanzienlijke mate het aandeel hernieuwbare energie in de globale energiemix verhogen.

SDG 7.3 Tegen 2030 de globale snelheid van verbetering in energie-efficiëntie verdubbelen.

We willen de aanpak tegen klimaatverandering versnellen. Naast deze versnelling willen we zorgen dat dit op een integrale wijze gebeurt. Dus in samenhang met andere opgaven en ruimtelijke kwaliteit. En we willen dat de lusten en lasten eerlijk verdeeld worden. Hier volgen enkele voorbeelden hoe we hier in 2021 aan hebben bijgedragen.

1. We dragen bij aan integraliteit van de energietransitie:

- We koppelen biodiversiteit en landschap aan energie in projecten in decentraal en landelijk beleid. In 2019 zijn we gestart met ons [Energietuinenproject](#), waar de energietransitie, biodiversiteit, landschap, wonen en voedsel samenkomen. Hierbij ondersteunen we een bewonersinitiatief in hun samenwerking met de omgeving en overheden. [In 2021 is de bouw van Energietuin de Noordmanshoek van start gegaan](#)
- Middels het [windbossen](#) concept combineren we windturbines met de aanplant van nieuw bos. Zo kan de energietransitie bijdragen aan biodiversiteit en landschap. Bij de opstart van een Windbos bieden wij samen met Nieuwe energie ondersteuning aan gemeenten, ontwikkelaars of lokale energie-initiatieven. Tijdens het [symposium](#) in 2021 is het concept verder verkend met zo'n 60 deelnemers.
- Samen met Landschap Overijssel, Overijssels Particulier Grondbezit, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer is op diverse momenten inbreng gehad tijdens het RES proces in Twente en W-Overijssel.

2. Wij dragen bij aan een maatschappij-inclusieve energietransitie:

- We zorgen in het programma Nieuwe Energie Overijssel voor de ondersteuning van lokale initiatieven middels een ontwikkelfonds, de LEI-F. Dit ontwikkelden en lanceerden we samen met de Provincie en het energiefonds Overijssel. In 2021 zijn er al 9 ontwikkelfinancieringen succesvol afgerond.
- In het [project "Sturen met de burens"](#) stimuleren en ondersteunen we inwoners van Overijssel om hun eigen elektrisch deelinitiatief te starten. [In Zandweerd in Deventer zijn dit jaar flinke stappen gezet.](#)

- Ondanks corona hebben we activiteiten op het gebied van bewustwording ontwikkeld. Zo zijn leerlingen voor het project [Adviseurs van de Toekomst-Nieuwe Energie Overijssel](#) als adviesbureau aan de slag gegaan met een opdracht van een echte opdrachtgever. Dit levert vaak verrassende en verfrissende ideeën op.
- Vanuit de wijkaanpakken rond aardgasvrije wijken zorgen we dat bewoners kunnen meedenken over de warmtetransitie in hun wijk. Tijdens de [webinar “de Wij in Aardgasvrij”](#) gingen bewoners en ambtenaren met elkaar in gesprek. De ontwikkelde [routekaart](#) helpt bewonersinitiatieven verder op weg. We zijn inmiddels in 6 wijken in Overijssel actief.

2.2.2 Omgaan met klimaatverandering

SDG 13.1 De veerkracht en het aanpassingsvermogen versterken van met klimaat in verband te brengen gevaren en natuurrampen in alle landen.

SDG 13.2 Maatregelen inzake klimaatverandering integreren in nationale beleidslijnen, strategieën en planning.

SDG 13.3 De opvoeding, bewustwording en de menselijke en institutionele capaciteit verbeteren met betrekking tot mitigatie, adaptatie, impactvermindering en vroegtijdige waarschuwing inzake klimaatverandering.

We willen niet alleen verdere klimaatverandering voorkomen. Maar ook willen we bijdragen aan groene oplossingen voor de omgang met klimaatverandering. Zo draagt deze enorme opgave bij aan een gezonde en biodiverse leefomgeving. Dit betekent enerzijds dat we natuurlijke oplossingen voor klimaatadaptatie vanzelfsprekend willen maken. En anderzijds dat we klimaatadaptatie willen benutten om ook andere verdienmodellen voor ecosysteemdiensten te introduceren. Hieronder leest u enkele voorbeelden hoe we aan bovenstaande doelstellingen hebben bijgedragen.

1. We dragen bij aan natuurlijke klimaatadaptatie:

- We zijn actieve partner in relevante netwerken, zoals de landelijke Coalitie Natuurlijke Klimaatbuffers. Als vertegenwoordiger van de Natuur- en Milieufederaties dragen we hiermee bij aan de (beleids)lobby voor natuurlijke [klimaatbuffers](#).
- We begeleiden vrijwillige [klimaatambassadeurs](#) om natuurlijke klimaatbuffers onder de aandacht te brengen bij waterschappen en gemeenten.
- We participeren actief in [Climate Campus](#) (bestuurslidmaatschap) in de regio Zwolle. Daarbij staat de verbinding tussen overheden, ondernemers, onderwijs, onderzoek en "van onderop" centraal.
- We ondersteunen groene initiatieven "van onderop" in steden en dorpen. Daarbij worden goede initiatieven beloond: in 2021 is de [Hans Grotenhuisprijs](#) voor het beste natuurinitiatief van Overijssel weer uitgereikt.
- We helpen mee met de organisatie van bijeenkomsten en gesprekstafels om kennis en bewustzijn over klimaatverandering en mogelijke maatregelen te vergroten. Ook studenten denken mee via het [project Adviseurs van de Toekomst-Ruimte voor de Vecht](#).

2. We dragen bij aan nieuwe verdienmodellen rond klimaatadaptatie:

- In het [project Valuta voor Veen](#) begeleiden we grondeigenaren bij het realiseren van CO₂-certificaten door peilverhoging in veengebieden. Hierbij maken we een combinatie van klimaatadaptatie en -mitigatie. Zo zijn we in 2021 een verkenning gestart in de toekomstige buffer rond N2000-gebied Engbertsdijkerven.

Andere activiteiten op dit gebied hebben een nauw raakvlak met natuurinclusieve landbouw en leest u onder het thema biodiversiteit.

In onderstaande tabel ziet u onze activiteiten en output weergegeven op het thema klimaat.

Activiteit Klimaat-initiatieven helpen opstarten Bestaande initiatieven ondersteunen Adviezen geven aan lokale initiatieven en Kennisbijeenkomsten organiseren Input geven op beleid overheden
Output 33 initiatieven helpen opstarten 190 lokale initiatieven ondersteund 163 adviezen gegeven aan lokale en regionale organisaties 53 kennis-bijeenkomsten georganiseerd voor 1446 deelnemers Bij 18 beleidsontwikkeltrajecten input gegeven in 38 stakeholdernetwerken actief
Effect Initiatieven hebben meer continuïteit Kennis bij initiatieven en overheden is toegenomen Bij bewoners (en de jeugd) meer kennis over klimaatverandering en de maatregelen (ook handelingsperspectief) Overheden ontwikkelen visie en beleid op klimaatadaptatie
Doel Initiatieven kunnen duurzame klimaatprojecten realiseren Overheden initiëren zelf een duurzaam klimaatbeleid Meer daadkrachtige initiatieven van organisaties en bewoners die bijdragen aan klimaatadaptatie. Overheden voeren klimaatadaptatiebeleid uit

2.3 Biodiversiteit

SDG 15.1 Tegen 2020 het behoud, herstel en het duurzaam gebruik van terrestrische en inlandse zoetwaterecosystemen en hun diensten waarborgen, in het bijzonder bossen, moeraslanden, bergen en droge gebieden, in lijn met de verplichtingen van de internationale overeenkomsten.

SDG 15.2 Tegen 2020 de implementatie bevorderen van het duurzaam beheer van alle soorten bossen, de ontbossing een halt toeroepen, verloederde bossen herstellen en op duurzame manier bebossing en herbebossing mondiaal opvoeren.

SDG 15.5 Dringende en doortastende actie ondernemen om de aftakeling in te perken van natuurlijke leefgebieden, het verlies van biodiversiteit een halt toe te roepen en, tegen 2020, de met uitsterven bedreigde soorten te beschermen en hun uitsterven te voorkomen.

SDG 15.6 Financiële hulpbronnen mobiliseren en aanzienlijk verhogen vanuit allerlei bronnen om de biodiversiteit en de ecosystemen te vrijwaren en op duurzame wijze te gebruiken.

In onze strategie rond biodiversiteit hebben we onze focus in 2021 sterker gelegd op gebieden buiten de N2000-gebieden in Overijssel. We willen ons daar inzetten voor een meer natuurinclusieve samenleving. Bewustwording rond de waarde en beleving van natuur is cruciaal voor het draagvlak voor een dergelijke samenleving. Biodiversiteit is voor ons ook nadrukkelijk onderdeel van de andere thema's en natuurlijk van onze educatieve activiteiten.

1. We dragen bij aan een natuurinclusieve en toekomstbestendige landbouw:

- We smeden samenwerkingsverbanden, bijvoorbeeld met: LTO, Staatsbosbeheer, IJssellandschap, Boeren natuur Overijssel en de Vereniging Overijssels Particulier Grondbezit in het Living Lab Natuurinclusieve Landbouw. Daarbij bieden we een meer natuurinclusief perspectief door onder andere kennissessies met agrariërs. Het project [Adviseurs van de toekomst-Jong Leren Eten](#) heeft geleid tot een mooi advies aan LTO Noord over hoe het jongeren kan bereiken, geschreven door middelbare scholieren zelf.
- We verbinden onze groene vrijwilligers voor monitoring en advies aan agrariërs in projecten als Land van Waarde en Wroetvarkens. Zo zijn er tijdens de slotbijeenkomst voor Land van Waarde inzichten van 33 vrijwilligers gedeeld met 13 agrariërs en zijn hier mooie gesprekken over gevoerd. Ook voor het project [wroetvarkens](#) hebben 9 vrijwilligers 11 boeren geadviseerd.
- In "[The good food club](#)" proberen we producenten en consumenten van "goed voedsel" met elkaar te verbinden. Als onderdeel hiervan, lanceerden we in 2021 [fietsroutes](#) langs duurzame landwinkels en boerderijverkooppunten in Overijssel.

- In 2021 is samen met Aveco de Bondt gestart met een onderzoek naar verdienmodellen voor agrariërs, die natuurinclusief willen ondernemen.
- Binnen het programma Jong Leren Eten zijn wij aanjager, stimulator en verbinder van vraag en aanbod. Jong Leren Eten biedt informatie en activiteiten om kinderen en jongeren gezonde en duurzame keuzes te leren maken op het gebied van voedsel. Zo organiseerden we twee digitale [inspiratiebijeenkomsten](#) voor Overijsselse kinderopvang.

In alle bovenstaande projecten houden we ons ook bezig met de ontwikkeling en uitrol van nieuwe verdienmodellen voor boeren.

2. We dragen bij aan een mooie natuur:

- We verbinden natuur en mensen onder andere in onze educatieprojecten, door groene bewonersinitiatieven te versterken en door groene schoolpleinen te realiseren. Dit jaar heeft de 100e school een subsidie gekregen voor het vergroenen van hun schoolplein. [100e groene schoolplein - Natuur en Milieu Overijssel](#). Ook zijn er meer dan 500 scholen gaan moestuinieren dankzij onze moestuinzadenactie.
- We zetten in op groene privétuinen in nieuwbouwwijken door toekomstige bewoners te verleiden en te informeren. In Raalte zijn we samen met lokale groene partijen een pilot gestart waarbij bewoners [gratis advies zullen krijgen over het creëren van een natuurlijke tuin](#).
- We ondersteunen groene-buurt-initiatieven in groene lopers. Zo namen meer dan 150 maatschappelijke organisaties en buurtinitiatieven deel aan de provinciale campagne van de Groene Loper Overijssel: 'MMM, natuur om op te (vr)eten'. En is namens de Groene Loper Kampen een succesvolle bewonersavond georganiseerd, waar deelnemers met elkaar nadachten over het vergroenen van hun buurt. [Eerste bewonersavond Groene Loper Kampen een succes \(natuurenmilieuoverijssel.nl\)](#)
- We zoeken naar nieuwe verbinding, zoals natuurinclusief bouwen www.natuurenmilieuoverijssel.nl/nieuws/congres-natuurlijk-natuurinclusief-bouwen-zo-doe-je-dat
- We ondersteunen groene vrijwilligers. Zij spelen een grote rol in het groener maken van Overijssel, ook zijn zij een schakel in de verbinding tussen landschap en bewoners. In 2021 hebben wij vrijwilligers gesteund door diverse (digitale) cursussen en bijeenkomsten te organiseren, het contact ook in coronatijd te onderhouden en inspirerende verhalen te delen op het platform voor groen vrijwilligerswerk in Overijssel: Groenbezig.nl. Om onze waardering te laten blijken hebben we begin 2021 een groot digitaal [Groenbezig Festival](#) gehouden samen met onze groene partnerorganisaties. Hierbij waren zo'n 180 deelnemers aanwezig.
- We zetten ons in voor "Samen Werkt Beter". En we verbinden de natuuropgave met andere uitdagingen in een gebiedsgerichte aanpak stikstof. Het gaat dan om de uitdagingen rondom landbouwtransitie en klimaat. Ook werken wij in de IJsselvallei als trekker van drie gebiedsprocessen N2000.

Hier ziet u onze activiteiten en output weergegeven op het thema biodiversiteit:

Activiteit

Natuurinitiatieven helpen opstarten
Lokale organisaties en bewoners(groepen) ondersteunen
Organiseren van kennisbijeenkomsten en netwerken
Input geven op beleid overheden

Output

146 initiatieven helpen opstarten
672 organisaties en bewoners(groepen) ondersteund
180 kennisbijeenkomsten georganiseerd voor 6297 deelnemers
109 adviezen gegeven aan bewoners
388 adviezen gegeven aan lokale/regionale groepen
In 73 netwerken geparticipeerd
Bij 46 beleidsontwikkeltrajecten advies gegeven
Bij 15 bedrijven succesvol geholpen bij verduurzaming

Effect

Bij bewoners meer kennis over en draagvlak voor natuur en landschap
Meer kennis en handelingsperspectief bij initiatieven, bedrijven en organisaties
Overheden ontwikkelen beleid dat biodiversiteit beschermt en bevordert

Doel

Meer daadkrachtige initiatieven van bedrijven, organisaties en bewoners
De biodiversiteit bevorderen
Overheden initiëren een duurzaam natuurbeleid

2.4 Circulaire economie

SDG 12.2 Tegen 2030 het duurzame beheer en het efficiënte gebruik van natuurlijke hulpbronnen realiseren.

SDG 12.3 Tegen 2030 de voedselverspilling in winkels en bij consumenten per capita halveren en voedselverlies reduceren in de productie- en bevoorradingsketens, met inbegrip van verliezen na de oogst.

SDG 12.4 Tegen 2030 komen tot een vanuit milieuvriendelijk beheer van chemicaliën en van alle afval gedurende hun hele levenscyclus, in overeenstemming met afgesproken nationale kaderovereenkomsten, en de uitstoot aanzienlijk beperken in lucht, water en bodem om hun negatieve invloeden op de menselijke gezondheid en het milieu zoveel mogelijk te beperken.

SDG 12.5 Tegen 2030 de afvalproductie aanzienlijk beperken via preventie, vermindering, recyclage en hergebruik.

SDG 12.8 Tegen 2030 garanderen dat mensen overal beschikken over relevante informatie over en zich bewust zijn van duurzame ontwikkeling en levensstijlen die in harmonie zijn met de natuur.

Als we op termijn een leefbare wereld willen houden, is het sluiten van kringlopen fundamenteel. Daarvoor is het nodig dat we werken aan een afvalvrije samenleving: een samenleving waarin het behoud van de waarde van grondstoffen en materialen centraal staat. Wij zijn voornamelijk een partij die vanuit een onafhankelijk perspectief groepen kan verbinden om circulaire productstromen mogelijk te maken. In het afgelopen jaar hebben we ons gericht op het bijdragen aan een circulaire én inclusieve economie. Hieronder enkele voorbeelden van onze activiteiten in 2021.

1. We dragen bij aan de groei van circulaire (burger)initiatieven:

- Wij geven inzicht in de urgentie van circulariteit en bieden handelingsperspectief aan inwoners, ondernemers en burgerinitiatieven. Dit doen we door actieve vergaring en verspreiding van kennis over CE en circulaire mogelijkheden voor bewoners en ondernemers. We zetten hiervoor onder andere het [servicepunt circulair](#) in. In 2021 openden we op dit platform het eerste (digitale) [circulariteitenkabinet](#).
- We hebben de [Kringlogo prijs](#) voor het meest circulaire burgerinitiatief van Overijssel uitgereikt.
- We brengen ketenpartners bijeen rondom specifieke materiaalstromen, zoals ook gebeurt in WaardeRing. Waardering is op [tournee](#) gegaan en heeft vele ondernemers weten te inspireren. Tijdens het [Pop-Up Fest](#) is het tweejarig bestaan van WaardeRing met de inwoners van Regio Zwolle gevierd.

Hiermee willen we bereiken dat meer ondernemers en (burger)initiatieven hun business kunnen realiseren, dat de afzetmarkt voor circulaire producten wordt vergroot, dat inwoners en bedrijven circulaire keuzes kunnen maken en uiteindelijk dat grondstoffen zo min mogelijk verloren gaan.

2. We zorgen voor goed circulair beleid op alle niveaus:

- Samen met partners dragen we bij aan een onderzoek, dat gestart is in 2020. Daarbij inspireren we het bedrijfsleven te participeren in de kunststofwaarde- keten en verdere stappen te zetten richting circulaire ketensamenwerking met inwoners (als consument). De resultaten hiervan zijn in 2021 in een reeks van vijf artikelen gepresenteerd.
- We verbinden de circulaire opgave met andere maatschappelijke opgaven, zoals energie, voedsel en RO in diverse ambtelijke en bestuurlijke gremia. Denk aan het belichten van en informeren over de bio-economie middels het project [AllThings.BioPRO](#)

3. We dragen bij aan nieuwe samenwerkingsverbanden en daarbij aan een nieuwe economie:

- We ontwikkelen en versterken regionale stakeholders, waaronder onderwijs van primair tot universiteit en netwerken binnen het Circulair Ambachtsnetwerk WaardeRing. Wat deze samenwerkingen inhouden en opleveren kun je lezen in het Magazine dat ter ere van het twee jarig jubileum is geschreven. [Twee jaar WaardeRing: lees er alles over in het magazine! \(natuurenmilieuoverijssel.nl\)](#)
- Natuur en Milieu Overijssel is partner geworden in de Dutch Circular Polymer Valley. [NMO partner in de Dutch Circular Polymer Valley - Natuur en Milieu Overijssel](#)

Hieronder ziet u onze activiteiten en output op het thema circulariteit.

Activiteit

Bijeenbrengen regionale stakeholders in netwerk
Circulaire ondernemers en/of initiatieven helpen bij behalen resultaten en eigen doelstellingen
Input leveren bij beleidsvorming overheden

Output

41 nieuwe initiatieven helpen opstarten
Aan 7 netwerken over circulaire economie deelgenomen
12 Kennisbijeenkomst georganiseerd voor 782 deelnemers
39 adviezen gegeven (AvdT)
Met 30 koploperbedrijven op circulaire economie samengewerkt
Bij 6 beleidsontwikkeltrajecten over circulaire economie input gegeven

Effect

Ketenpartners zijn samen aan de slag in korte ketens
Meer ondernemers en/of initiatieven kunnen business cq project realiseren
Overheden en bedrijven krijgen meer kennis over een circulaire economie en passen deze toe

Doel

Grondstoffen gaan zo min mogelijk verloren
Bewustzijn vergroten

Hoofdstuk 3: Bestuursverslag 2021

3.1 Algemene informatie

Algemene informatie

Statutaire naam: Stichting Natuur en Milieu Overijssel
Vestigingsplaats: Zwolle
Rechtsvorm: Stichting

Doelstelling

De stichting heeft ten doel de bevordering van behoud, herstel en ontwikkeling van natuur, landschap en milieu, alles in de meest ruime zin, in het bijzonder in de provincie Overijssel. De stichting heeft geen winstoostmerk.

Missie

Samen met overheden, bedrijven en inwoners werkt Natuur en Milieu Overijssel aan een mooi en duurzaam Overijssel. Een provincie waar we duurzaam wonen en werken, zodat inwoners van Overijssel nu en later kunnen genieten van een gezonde en groene leefomgeving.

Visie

1. Samen kunnen we meer

Wij zijn ervan overtuigd dat we alleen onze doelen kunnen bereiken samen met anderen. Wij willen de partij zijn in het netwerk waarmee je samenwerkt, die partijen bij elkaar brengt, ook partijen die niet gewoon zijn om met elkaar samen te werken. Uit onze impactmetingen van de afgelopen jaren blijkt dat deze functie sterk gewaardeerd wordt. Wij zetten zowel in op professionalisering van de burgerbeweging (*door training, coaching en ondersteuning van vrijwilligers*), als op begeleiding van ondernemers en overheden om hen te helpen bijdragen aan het succes van de burgerbeweging.

2. Tussen staat en straat

Op al onze thema's zijn er grote veranderingen te verwachten. Dit brengt onzekerheid bij veel inwoners met zich mee. NMO kan een belangrijke rol spelen bij de brug slaan tussen overheid en bewoners door in onze boodschappen feitelijk te zijn. We zien het als belangrijke opgave om mensen mee te krijgen in stappen naar een mooi en duurzaam Overijssel. We proberen bruggen te slaan tussen overheden en bewoners. We zijn wars van polarisatie en zoeken juist de samenwerking. Omgekeerd vertalen we ook de signalen die leven in de samenleving terug naar de overheid. Wij kijken hierbij verder dan alleen naar onze natuurlijke achterban, en dus ook naar relevante signalen uit andere delen van de samenleving. We willen namelijk dat iedereen de overgang naar een duurzamer Overijssel mee kan maken. Onze rol tussen “staat” en “straat” komt ook terug in onze activiteiten voor kinderen en jongeren. We willen hen bewust maken van het belang van duurzaamheid en natuur door vernieuwende educatieve activiteiten.

3. Aan de slag

Uiteindelijk gaat het erom dat bewoners, bedrijven en overheden aan de slag gaan met duurzaamheid. We willen hen een handelingsperspectief bieden om zelf een duurzame toekomst vorm te geven. We doen dit door de uitvoeringskracht van duurzame initiatieven te versterken. We werken hierbij vanuit een onafhankelijk, ondogmatisch en vernieuwend perspectief. We willen ontwikkelingen niet van bewoners, bedrijven of overheden overnemen, maar vooral hen de gelegenheid geven om zich in te zetten voor een duurzaam Overijssel. We kijken hierbij ook naar goede en vernieuwende voorbeelden op andere plekken en vertalen die door naar Overijssel.

Natuur en Milieu Overijssel werkt aan drie centrale kernthema's, te weten Klimaat, Biodiversiteit en Circulaire economie. De kernkwaliteit van onze organisatie is het aanjagen, faciliteren en verbinden van mensen en organisaties op die thema's.

Klimaat

We zijn in Overijssel dé partner voor bewonersgroepen die zelf aan de slag gaan met de energietransitie. Deze positie willen we behouden en door ontwikkelen. Ook willen wij ons nadrukkelijk inzetten als behartiger van de belangen van deze groepen. We willen dat zij zich onderdeel voelen van de beweging waar wij voor staan en omgekeerd. Binnen de energietransitie zetten we ons in voor integraliteit en een eerlijke verdeling van de lusten en lasten. Dit betekent:

- Integraliteit: oplossingen moeten zoveel mogelijk bijdragen aan andere opgaven en in samenhang worden gebracht. Zo moet bijvoorbeeld bij het aardgasvrij maken van een wijk ook gekeken worden naar de kansen voor klimaatadaptatie en biodiversiteit.
- Eerlijke verdeling lusten en lasten: iedereen moet kunnen meedoen en delen in de lusten van de energietransitie.

Biodiversiteit

Bij Biodiversiteit gaat het ons ook om het beleefbaar maken en houden van groen. Voor ons is het essentieel dat elke Overijsselaar groen kan ervaren. Dit draagt bij aan de gezondheid, sociaal-emotionele ontwikkeling en het welzijn van volwassenen en kinderen. Bovendien draagt dit bij aan het draagvlak voor natuur.

Circulaire economie

Het sluiten van kringlopen is fundamenteel willen we op termijn een leefbare wereld houden. Dit betekent dat we werken aan een afvalvrije samenleving; een samenleving waarin het behoud van de waarde van grondstoffen en materialen centraal staat. Nederland heeft de ambitie om in 2050 100% circulair te zijn. NMO wil hier graag aan bijdragen door te focussen op de schakel tussen consument en producent en te kijken hoe we bestaande lokale initiatieven kunnen verbinden en vergroten. Een belangrijke uitdaging is om circulaire producten voor een grote groep mensen beschikbaar te maken.

3.2 Risico's en onzekerheden

NMO is de enige organisatie die “zonder bijgedachte” gaat voor duurzaamheid in Overijssel. Hierbij staat niet scherpelijperij op de inhoud centraal, maar gaat het om de richting en we stimuleren anderen zelf in beweging te komen. Dit maakt dat NMO onafhankelijk wil zijn ten aanzien van beleid van overheden, en daardoor tegelijkertijd dat NMO kwetsbaar is op het gebied van financiering. Een belangrijk punt is de gunfactor voor NMO bij bijvoorbeeld het toekennen van subsidies of ander maatschappelijk geld. De stichting heeft geen formele status op basis waarvan zij structureel kan rekenen op financiering. NMO heeft echter laten zien in de afgelopen jaren dat zij ondanks deze onzekerheid in staat is haar missie uit te dragen en haar positie in het maatschappelijk middenveld te behouden. Door dit gegeven ligt er bij de medewerkers een druk om steeds voldoende alert te zijn op kansen en mogelijkheden om (project)subsidies te benutten en draagvlak te laten zijn voor het uitvoeren van de doelstelling. Belangrijk hierbij is dat de stichting voldoende duidelijk kan maken wat haar impact is en daarmee het belang van haar bestaan onderbouwen.

Om bovengenoemde risico's te verminderen doet de stichting er alles aan om in haar uitingen blij te geven van de meerwaarde die een stichting zonder bijgedachte heeft, en waarin zij belangenverstrengeling zoveel mogelijk vermijdt. Tegelijkertijd probeert zij met een gezond financieel beleid en regelmatige verslaglegging en verantwoording risico's tijdig in beeld te krijgen en waar nodig extra inspanningen te leveren om deze te doen afnemen.

Om haar impact te meten doet de stichting jaarlijks een impactmeting onder belangrijke stakeholders. Ook in het zoeken naar draagvlak doet de stichting haar best om de achterban en belangrijke doelgroepen te bevragen over de richting waarin zij zich beweegt. Belangrijke motivator is om het samen te doen met bewoners van de provincie. Door en voor bewoners.

Het risicomanagement is vast onderdeel van de overleggen tussen bestuur en Raad van Toezicht, waarin risico's worden besproken en de maatregelen die de stichting neemt om deze risico's te verminderen.

Doelrealisatie

De stichting heeft als uitgangspunt de doelstelling te bereiken door op verschillende manieren aan duurzaamheid te werken. Door bewustwording bij diverse doelgroepen, ondersteuning van (lokale) initiatieven en zelf initiëren van projecten die bijdragen aan een duurzame samenleving (mooi en duurzaam Overijssel). Zij gaat daarbij uit van de kracht van de samenleving. Het moet van mensen zijn. Onze grondhouding is dat we willen samenwerken. Naast klimaat als hoofdthema is er ook een verschuiving in aandacht voor leefstijl. Daarbij wil de stichting ook juist door middel van educatie van onder op de bewustwording activeren. Was de stichting van oudsher vooral een groene club die zich op natuur en milieu richt, zien we nu daarnaast ook een verschuiving ontstaan naar de sociale duurzaamheid. Door het fysieke en sociale te verbinden proberen we om zoveel mogelijk mensen mee te krijgen in de beweging naar een duurzaam Overijssel. Om te monitoren of we deze doelstellingen ook beter gaan realiseren is het van groot belang op projectniveau te meten wat de impact is van wat we doen.

3.3 Het financieel beleid en de financiële resultaten

Voor het programma Jong Leren Eten hebben we in aansluiting op een driejarige subsidie een verlening van een jaar gekregen van € 150.000, = voor 2021. Dit programma wordt betaald uit de ministeries van EZ en VWS. Voor de periode van 2022-2024 is inmiddels een aanvraag verstuurd. Voor het programma Nieuwe Energie Overijssel hebben we in 2021 een subsidie ontvangen van € 300.000, =. Ook voor 2022 hebben we voor dit programma subsidie aangevraagd. Dit programma eindigt in 2023 en wij zijn op zoek naar nieuwe wegen.

Verder zijn er langlopende afspraken met zusterorganisaties als Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Landschap Overijssel. Daarnaast verzorgt NMO het Netwerk Natuur en Milieu Educatie in de provincie Overijssel, waarvoor zij van aangesloten gemeentemiddelen ontvangt. Het betreft hier een bedrag van ongeveer € 50.000, = per jaar.

Samen met Landschap Overijssel ontvangt NMO-subsidie voor de ondersteuning van het vrijwilligerswerk in de provincie Overijssel. Voor de periode van 2019-2021 is voor de tweede keer een driejarige subsidie toegekend. Voor de periode 2022-2024 zijn we in gesprek met partners om een nieuwe aanvraag in te dienen.

Verder is er vanuit de provincie en andere overheden en bedrijven projectfinanciering verleend, deels door middel van projectsubsidies, deels door opdrachten te verstrekken.

De kosten zijn zoveel als mogelijk toegerekend aan de doelstellingen op basis van de urenregistratie. De directe projectkosten zijn rechtstreeks aan de doelstellingen toegerekend. Voor zover kosten niet direct zijn toe te wijzen aan de doelstellingen zijn deze verantwoord onder Beheer en Administratie. Dit betreft o.a. kosten van directie en ondersteuning, die niet rechtstreeks toegerekend kunnen worden aan de doelstellingen. De kosten van Beheer en Administratie zijn toegerekend aan de doelstellingen naar rato van de rechtstreeks toegewezen kosten (excl. directe projectkosten). De kosten van beheer en administratie zijn in 2021 14,7 % van de totale kosten, in 2020 was dat 16,2 %.

Resultaten

Zowel de baten als de lasten zijn hoger dan begroot. Ondanks het voortduren van de corona perikelen zijn we in 2021 in staat gebleken veel werk te kunnen doen en naar alternatieve wegen te zoeken om onze partners, stakeholders en bewoners te bereiken.

De totale kosten zijn € 312.000, = hoger dan begroot. Dit is grotendeels toe te schrijven aan meer directe projectkosten. Daarnaast is er meer geld uitgeven aan personeelskosten (meer FTE's), maar tegelijkertijd minder aan algemene kosten. Per saldo vallen die min of meer tegen elkaar weg. De baten liggen echter € 447.000, = boven de begroting. Daarmee ontstaat een positief resultaat van € 135.000, =.

Het resultaat wordt voor € 10.000, = toegevoegd aan de bestemmingsreserve NMO 50 Jaar, de rest wordt toegevoegd aan de continuïteitsreserve. Dit is conform het reserveringsbeleid dat verderop is toegelicht.

Beleid omvang en functie van reserves en fondsen

Stichting Natuur en Milieu Overijssel heeft geen winstoogmerk en heeft als enig doel een relevante reserve op te bouwen voor de continuïteit van de organisatie en het sociaal afronden van de personele zaken en voldoen aan projectmatige aangegane verplichtingen bij een eventuele beëindiging van haar bestaan. Voor de opbouw van die reserve is gekeken naar eventueel voorwaarden van financiers en voorwaarden vanuit het Centraal Bureau Fondsenwerving.

In het uitvoeringsbesluit subsidie van de Provincie Overijssel zijn geen aanvullende bepalingen opgenomen, en daarom wordt verwezen naar art. 4.72 in de Algemene wet Bestuursrecht. Het CBF geeft in haar Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen in art. 202-203 en 303-310 uitleg over de richtlijnen die zij hanteert bij de vorming van reserves/fondsen/ voorzieningen. Daarin staan de algemene voorwaarden hoe het één en ander in de jaarrekening moet worden verantwoord. In deze richtlijn wordt geen melding gedaan van de hoogte van de te vormen reserve. Voor de richtlijn met betrekking tot de hoogte van de reservering wordt verwezen naar de richtlijn Vereniging Fondsenwervende Instellingen 'Reserves Goede Doelen'.

In z'n algemeenheid wordt gesteld dat er geen reserves worden gevormd zonder vooraf bepaalde bestemming en dat reservering van middelen wenselijk is voor de continuïteit van steun aan de doelstelling. Daarbij wordt wel een maximum aangegeven van 1,5 maal de kosten van de werkorganisatie voor de op te bouwen continuïteitsreserve. Het aanhouden of opbouwen van reserves is dan ook slechts in de volgende gevallen toegestaan:

1. Bestemmingsreserve;
2. Continuïteitsreserve;
3. Ter financiering van activa in het kader van bedrijfsvoering;
4. Reserve bedoeld als bron van inkomsten.

Voor het opbouwen van reserves bij de Stichting Natuur en Milieu Overijssel zijn 1 t/m 3 van belang. Wanneer door derden aan een deel van de middelen een specifieke bestemming is gegeven dient dit deel aangemerkt te worden als een bestemmingsfonds.

De continuïteitsreserve is bedoeld voor dekking van risico's die voortvloeien uit de aard van de organisatie. Voor de Stichting Natuur en Milieu Overijssel is deze reserve bedoeld om de continuïteit van de organisatie zeker te stellen, waarbij verschillende uitgangspunten kunnen worden genoemd.

Enerzijds moet zij ervoor zorgen fluctuaties in de projectsubsidies op te vangen en er voor zorgen financiële risico's op te vangen die verband houden met aangegane projectverplichtingen en anderzijds voldoende liquiditeiten om de organisatie door een (klein) dal te loodsen.

De Raad van Toezicht van de Stichting Natuur en Milieu Overijssel streeft naar een continuïteitsreserve van € 685.000,= in 2024 om:

- de continuïteit van de organisatie zeker te stellen
- fluctuaties in projectsubsidies op te kunnen vangen
- het doen van voor de bedrijfsvoering noodzakelijke investeringen
- ervoor te zorgen dat de organisatie voldoende liquide is.

Beleggingsbeleid

Natuur en Milieu Overijssel houdt al haar middelen liquide aan in rekening-courant of op spaarrekeningen. Natuur en Milieu Overijssel belegt geen middelen in effecten, onroerend goed of andere wijze. De gemiddelde rente op de liquiditeiten in 2021 was -/- ,022%.

Verhouding en opbrengsten van fondsenwerving

Natuur en Milieu Overijssel ontvangt uit fondsenwerving alleen indirect middelen afkomstig van de Nationale Postcode Loterij via Stichting De Natuur- en Milieufederaties. Deze stichting ontvangt gelden die de Nationale Postcode Loterij aan de gezamenlijke milieufederaties beschikbaar stelt voor projecten. Deze opbrengsten zijn onder “Baten van verbonden organisaties zonder winststreven” verantwoord in de jaarrekening. Natuur en Milieu Overijssel heeft om deze middelen te verkrijgen geen andere extra kosten gemaakt dan de kosten die samenhangen met de verantwoordingseisen van het CBF; deze zijn niet als zodanig zichtbaar in de jaarrekening omdat ze relatief laag zijn.

Overige relevante financiële gegevens

Het gemiddelde brutoloon en de werkgeverslasten zijn ten opzichte van 2020 met € 700, = heel licht gestegen. De overige personeelslasten zijn per FTE met € 2300, = wel meer gestegen. Dit komt onder ander door meer kosten deskundigheidsbevordering, en door het inzetten van medewerkers uit onze flexibel schil.

Het werkkapitaal is gestegen van € 575.500, = in 2020 naar € 708.000, = in 2021. De Current-ratio is in 2021 gestegen van 1,8% naar 2,0%. De vermogensratio bedroeg in 2020 38,6% en daalt in 2021 naar 35,6%. De solvabiliteit bedroeg in 2020 op basis van de balans 43,5% en stijgt in 2021 naar 49,5%.

3.4 Raad van Toezicht en directie

De stichting kent de volgende bestuurlijke organen:

Raad van Toezicht en Directie

De Raad van Toezicht heeft tot taak toezicht te houden op het naleven van de wet, de statuten en op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken in de stichting. De Raad staat het bestuur met raad terzijde en kan ook op eigen initiatief advies uitbrengen aan het bestuur. Bij de vervulling van haar taak richt de Raad van Toezicht zich naar het belang van de stichting. In 2018 heeft de stichting de statuten aangepast met daarin een wijziging voor het aantal leden van minimaal drie, zonder maximum, gewenst is vijf. In het bijbehorende reglement is de zittingsduur gewijzigd van maximaal drie maal een termijn van drie jaar naar maximaal twee termijnen van vier jaar. De nieuwe statuten zijn op drie juli 2018 bij Het Notarieel getekend en geregistreerd.

In het verslagjaar bestond de Raad van Toezicht uit zes personen. In het verslagjaar is de zittende voorzitter na 2 termijnen van vier jaar vertrokken en is er een nieuwe voorzitter benoemd. Meer informatie over de samenstelling van de Raad van Toezicht, het rooster van aftreden en het verslag over 2021 staan beschreven in hoofdstuk 4 met bijlage.

De Raad van Toezicht bestond in 2021 uit de volgende leden:

A. (Bert) Vroon; *voorzitter; einde functie 01-02-2021*
A. (Tom) Veldkamp; *voorzitter; in functie sinds 01-02-2021*
D. (Dirk) Getkate; *voorzitter auditcommissie; in functie sinds 26-10-2016*
J.F. (Hans) de Jong; *in functie sinds 01-10-2018*
M.P. (Martijn) Dadema; *in functie sinds 01-11-2018*
J.G. (Anneke) Beukers-Maatje; *in functie sinds 16-09-2019*
V. E. (Victor) van Dijk, *in functie sinds 16-09-2019*

Het bestuur bestaat statutair uit ten minste één persoon en wordt benoemd door de Raad van Toezicht. Het huidige bestuur bestaat uit één persoon, die tevens is belast met de dagelijkse leiding van de stichting. Het bestuur bestuurt de stichting onder toezicht van de Raad van Toezicht en heeft de eindverantwoordelijkheid voor de (dagelijkse) leiding en de uitvoering van haar programma's en activiteiten. Het bestuur heeft alle bevoegdheden behalve die welke in de statuten zijn opgedragen aan de Raad van Toezicht.

Bestuurder:

M.H. (Matthijs) Nijboer; directeur

De bestuurder heeft de volgende nevenfuncties:

- Lid Raad van Toezicht Zinder
- Penningmeester Stichting Climate Campus
- Voorzitter Stichting Enterprise Innovatiefonds
- Lid Lokale Advies Raad Etty Hillesum Lyceum
- Bestuurslid (a.i) buurtvereniging Havenkwartier Deventer
- Bestuurslid platform CO2 neutraal

Naast Raad van Toezicht en Bestuur wordt aan de doelstelling van de stichting uitvoering gegeven door de medewerkers. In 2021 heeft zich een aantal wijzigingen voorgedaan in de samenstelling van het medewerkersbestand. Helaas hebben we in 2021 ook afscheid van een medewerker moeten nemen die is overleden. Per saldo is het aantal fte gelijk gebleven.

De verdeling man/vrouw was voor alle medewerkers eind 2021 38 % man: 62 % vrouw.

Het verzuim is in 2021 ten opzichte van 2020 afgenomen naar 2,6%.

Wat betreft de scholing van medewerkers zijn hun wensen en de wensen van de organisatie vastgelegd in hun functioneringsmanagement. Naast het bezoeken van de kenniskringen en themakringen hebben medewerkers diverse korte opleidingen gevolgd. De in 2008 opgeheven ondernemingsraad is in 2009 vervangen door de personeelsvergadering, convenant dateert van augustus 2009. In 2021 is er eenmaal een personeelsvergadering via ZOOM gehouden op 30 november 2021, om onder andere te praten over de aandachtspunten met betrekking tot huisvesting. In die vergadering is ook gesproken over het in de maak zijn van een nieuwe reiskosten en thuiswerkregeling.

Bezoldigingsbeleid

Voor de bezoldiging van bestuur en medewerkers is de CAO Sociaal Werk leidend. De leden van de Raad van Toezicht ontvangen een vaste vergoeding per jaar die is afgeleid van de te vervullen taken binnen de raad. De beloningen binnen de stichting voldoen aan de regeling beloning directeurs van goede doelen ten behoeve van besturen en raden van toezicht van het CBF.

3.5 Informatie over communicatie met belanghebbenden

Natuur en Milieu Overijssel ondersteunt mensen, die zich actief inzetten voor hun eigen leefomgeving. Zij vervult de functie van vraagbaak, aanspreekpunt en coördinator van lokale activiteiten in Overijssel. Zij beschikt daarvoor over een breed netwerk van contacten.

Gerelateerd aan onze doelstelling zijn belanghebbenden:

- Lokale initiatieven en individuen, die zich inzetten voor natuur, milieu en landschap in Overijssel
- Beleidsmakers en beslissers in openbaar bestuur en bedrijfsleven, die invloed uitoefenen op het terrein van natuur, milieu en landschap in Overijssel
- Samenwerkingspartners, waaronder de terrein beherende organisaties (Landschap Overijssel, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer), woningbouwcorporaties, onderwijsinstellingen, waterschappen, bedrijven etc.

De informatievoorziening is erop gericht om de effectiviteit van de activiteiten van Natuur en Milieu Overijssel te vergroten. Concrete voorbeelden van de uitvoering van de communicatiestrategie zijn onze website waarmee op een heldere manier inzicht wordt gegeven in visie, taken en rollen van Natuur en Milieu Overijssel, haar activiteiten en die van haar collega-organisaties, de digitale nieuwsbrief Notendop, waarmee geïnteresseerden actief worden geïnformeerd over actuele ontwikkelingen en activiteiten, Facebook en Twitter, waarbij we onderdeel zijn van diverse communities.

3.6 Maatschappelijke impact vergroten en zichtbaar maken

De stichting wil dit bereiken door zichzelf een aantal opgaven en doelen te stellen en door middel van een kader maatschappelijke impact inzichtelijk maken.

Bij alle activiteiten en programma's benoemen we ook de maatschappelijke impact die we willen realiseren. Vanaf 2017 publiceren we hier apart over in het jaarverslag van de stichting.

Voor het analyseren van onze maatschappelijke impact kijken we naar best practices buiten NMO, die aansluiten bij ons werk. We betrekken de achterban bij het opstellen van een kader voor onze maatschappelijke impact. Vanaf 2017 zorgen we dat we onze maatschappelijke impact zodanig rapporteren dat het onderdeel wordt van de P&C-cyclus inclusief het jaarverslag. De positie van NMO wordt in belangrijke mate bepaald door de mate waarin zij vertegenwoordigd en verbindend is naar haar formele en informele achterban. De opgave aan NMO is enerzijds de bestaande, vooral groene groepen nog meer te binden, anderzijds is vernieuwing (vooral duurzaamheid en energie) van deze achterban vereist. Hierbij gaat het niet zozeer alleen om formele aangesloten organisaties, maar ook om individuen en organisaties die zich onderdeel voelen van dezelfde beweging.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Natuur en Milieu Overijssel heeft duurzaamheid hoog in het vaandel staan. We werken samen aan een duurzame en mooie provincie Overijssel. Daarnaast willen we daar in de eigen bedrijfsvoering ook aan bijdragen. Dit doen we bijvoorbeeld door het autogebruik te minimaliseren en middels een NS-regeling medewerkers te stimuleren zoveel mogelijk met het openbaar vervoer te reizen. Ook in 2021 hebben we nog voor een groot deel thuisgewerkt. We hebben dit jaar ook gebruikt om te bezinnen hoe verder na corona. Uitgangspunt is dat we niet meer allemaal vaste werkplekken hebben, maar flexplekken. Thuiswerken wordt een vaste component. Tegelijkertijd willen we wel feeling met elkaar houden en zorgen voor synergie. Dit jaar is gebruikt om te kijken waar we mogelijk die synergie kunnen bereiken, en werkplekken kunnen delen.

3.7 Gedragscodes: 9 principes van Good Governance Code Cultuur

NMO voldoet aan de 9 principes van Good Governance Code Cultuur. De nieuwe statuten van 2018 zijn opgesteld en getoetst aan de principes van good governance. Verder is er een gedragsprotocol van de landelijke Natuur en Milieufederaties waaraan ook NMO zich heeft gecommitteerd. NMO heeft daarnaast ook het CBF-keurmerk, als begunstigde van de Nationale Postcode Loterij. De eisen die het CBF stelt zijn ook gebaseerd op de 9 principes van Good Governance.

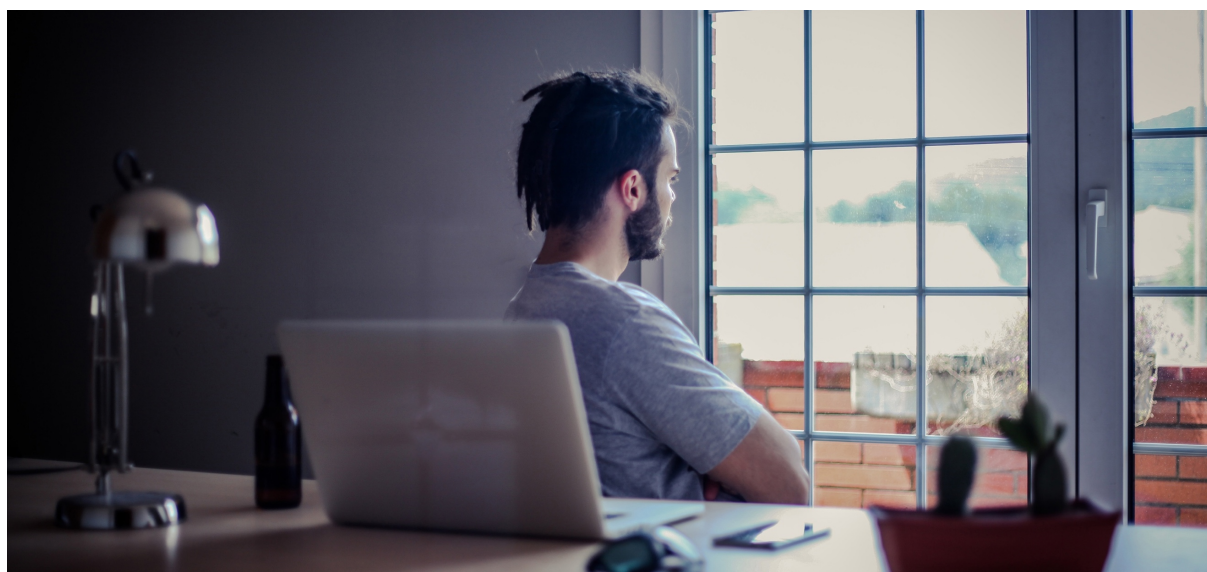
3.8 Vooruitblik 2022 en verder

NMO heeft in 2018 de statuten en reglementen herzien om weer helemaal up-to-date te zijn, passend in de tijd. NMO is ook dit laatste jaar nog partner in het programma Nieuwe Energie Overijssel van de provincie en wil haar positie daar graag behouden.

We zijn in gesprek hoe we hier ook na 2022 invulling aan kunnen geven. Het nieuwe programma circulaire economie is sterk in ontwikkeling en NMO weet daar positie te krijgen. Zoals eerder al genoemd zal NMO haar focus de komende jaren wat verleggen naar de sociale duurzaamheid. Dit willen we doen door het fysieke en sociale te verbinden om zoveel mogelijk mensen mee te krijgen in de beweging naar een duurzaam Overijssel.

Wat we niet konden voorzien is dat de coronacrisis ook in 2021 voortduurde. We houden ons bij NMO nog steeds aan de maatregelen zoals de politiek ons voorschrijft. Dat betekent nog steeds grotendeels thuiswerken begin 2022. En dat educatieve projecten en grote evenementen nog steeds onzeker zijn. Met medewerkers wordt ook nagedacht over hoe verder na corona. We hebben hier al iets over geschreven, maar houden u graag ook na dit jaarverslag op de hoogte.

Afgelopen jaar hebben we andere huisvesting verkend met Landschap Overijssel. Rond de zomer hebben we besloten deze verkenning niet door te zetten, aangezien OV-bereikbaarheid voor ons belangrijke randvoorwaarde is. Na de zomer hebben we de verkenning voortgezet met Het Oversticht. Daarmee wordt 2022 een overgangsjaar ten aanzien van huisvesting. Begin 2023 zullen we verhuizen naar “Het Oversticht” na een verbouwing van het huidige pand. Datzelfde jaar vieren we ons 50-jarige bestaan, ook daarvoor zullen we in 2022 voorbereiding treffen.

Hoofdstuk 4: Raad van Toezicht

4.1 Algemeen

De Raad van Toezicht heeft tot taak toezicht te houden op: het naleven van de wet en van onze statuten, op het beleid van de directeur en de algemene gang van zaken. De raad staat het Bestuur (de directeur) met raad ter zijde en brengt gevraagd en ongevraagd advies uit.

4.2 Samenstelling Raad

De raad was in 2021 als volgt samengesteld:

Bert Vroon, voorzitter tot 1-2-2021, in functie sinds 11-12-2013

Tom Veldkamp, voorzitter, in functie sinds 1-2-2021

Dirk Getkate, voorzitter auditcommissie, in functie sinds 26-10-2016

Hans de Jong, in functie sinds 01-10-2018

Martijn Dadema, in functie sinds 01-11-2018

Anneke Beukers-Maatje, 16-09-2019

Victor van Dijk, in functie sinds 16-09-2019

In 2021 zijn er 2 raadsleden bijgekomen of gestopt.

4.3 Rooster van aftreden

[Zie bijlage 6](#)

4.4 Functies en nevenfuncties Raad van Toezicht

Bert Vroon:

Voorzitter Participatieraad Sociaal Domein Gemeente Ommen tot 1 maart 2020

Voorzitter Plaatselijk Belang Dalmsholte-Ommen

Lid Raad van Toezicht SBI – Training en Advies in Doorn, per 15-1-2020

Voorzitter Bestuur Coöperatie de Nieuwe Band in Marum (groothandel/distributiecentrum biologische voeding), tot 15 juli 2020

Tom Veldkamp:

Nevenfunctie gerelateerd aan functie Rector:

Lid Commissie Algemene Middelen Stichting Universiteitsfonds Twente

Lid Rectorencollege VSNU

Lid Stuurgroep NPOS

Lid Algemeen Bestuur 4TU.Federatie

Lid Bestuurscommissie 4TU.Onderwijs

Lid Bestuur NERA

Lid Raad van Toezicht Wetsus

Lid Kuratoriums des Zentrums für Niederlande-Studien

Overige nevenfuncties:

Bestuurslid Stichting International Soil Reference and Information Centre (ISRIC)

Editor in Chief Tijdschrift: Agriculture, Ecosystems & Environment

Dirk Getkate RA MBA:

Fractievoorzitter CDA in de gemeenteraad van de gemeente Wierden

DGA (directeur/grotaandeelhouder) Getkate Support BV (beleggingsinstelling)

Hans de Jong:

Voorzitter IVN-afdeling Zwolle e.o.
Lid Groen Platform Overijsselse Vecht
Lid Bestuur Stichting Nooterhof

Martijn Dadema:

Burgemeester gemeente Raalte
Voorzitter Referendumcommissie Zwolle
Voorzitter VNG Overijssel
Voorzitter Stichting Overijsselse Ombudsman
Voorzitter Stuurgroep Verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle
Voorzitter Tafel Bereikbaarheid, Regio Zwolle
Lid Regiegroep Regio Zwolle
Lid Bestuurlijk Kernteam Regio Zwolle
Lid Algemeen Bestuur Veiligheidsregio IJsselland
Lid Bestuurscollege Oost-Nederland
Lid Landelijke Eenheid Advies Groep (LEAD)
Voorzitter Veilig Verkeer Nederland (VVN)
Lid Raad van Toezicht Oxfam Novib

Anneke Beukers-Maatje:

Eigenaar AnnekeBeukersAdvies, organisatieadvies gespecialiseerd in onderwijs-vraagstukken
Commissaris Sociale werkvoorziening Soweco in Almelo, gestopt per 1-5-2021
Bestuurslid Gewest PvdA Overijssel
Bestuurslid Stichting Kunstwegen
Bestuurslid Stichting Consensus Vocalis
Lid commissie Toerroeien, adviescommissie KNRB
Voorzitter College Noordelijke Rekenkamer

Victor van Dijk:

Zelfstandig adviseur
Lid Raad van Toezicht Stichting IJsselheem
Voorzitter Raad van Toezicht Mijzo

4.5 Auditcommissie

De auditcommissie bestond in 2021 uit: Dirk Getkate en Martijn Dadema. Dat is onveranderd gebleven.

4.6 Verslag Raad van Toezicht

Het jaar 2021 werd nog steeds gedomineerd door de coronapandemie. NMO had in 2020 al laten zien coronaproof te zijn. Wat 2021 vooral uitdagend maakte waren de regelmatig veranderende maatregelen waardoor men wel en niet face-to-face afspraken kon hebben. Het korte termijn voordeel van alle online afspraken was dat de CO₂ uitstoot flink omlaag is gebracht door het minder reizen. Voor het personeel had het vele thuiswerken impact. Aan de ene kant kon men erg efficiënt werken en afspraken maken maar aan de andere kant werd het community gevoel en de interactie sterk gemist. De efficiëntie zie je terug in het financiële resultaat en de gevulde project portefeuille, maar het is ten koste gegaan van het sociale kapitaal van de organisatie. We hopen dat het komende jaar hier weer fors in geïnvesteerd kan worden en hopen dat met name de nieuwe huisvesting een positieve rol hierbij zal vervullen.

Ook in 2021 werd de relevantie van NMO in het maatschappelijke natuur en milieudebat weer bevestigd door de steeds nijpender wordende stikstofproblematiek en klimaatverandering impact. De discussie is niet meer of het klimaat verandert maar vooral over hoe (snel) en de impacts. De coronapandemie heeft ons ook doen inzien dat drastische maatregelen grote impact kunnen hebben. Nu maar hopen dat de politiek hiervan geleerd heeft. Dus wederom is de boodschap en opdracht van NMO alleen maar actueler en relevanter geworden, want wij staan voor een circulaire economie en duurzaamheid, voor energietransitie, voor een natuur inclusieve landbouw, voor natuur- en recreatieontwikkeling. Wij willen Overijssel mooier en blijvend leefbaarder maken.

NMO is klaar om de genoemde uitdagingen in de hopelijk post pandemische maatschappij verder op te pakken en bij te dragen tot duurzame oplossingen.

4.7 Vergaderingen Raad van Toezicht

De raad kwam in 2021 vijfmaal bijeen, soms fysiek, soms digitaal.

De thema's en de besluiten waren op:

1 februari

- Bert Vroon opent de vergadering met de mededeling dat dit zijn laatste vergadering is als voorzitter van NMO. Tom Veldkamp wordt als nieuwe voorzitter verwelkomd.
- Willem Seine geeft aan de hand van een PowerPointpresentatie een inkijkje in het project "Valuta voor Veen".
- Anneke Beukers geeft een terugkoppeling van de gesprekken met het personeel.
- Functioneringsgesprek met de directeur is besproken. Men is verguld met Matthijs Nijboer.

19 april

- De raad stelt, mede op advies van de Auditcommissie, de Jaarrekening en het Jaarverslag 2020 vast en bespreekt de managementletter en het accountantsverslag.
- Risicodragend participeren: de RvT is akkoord met een verdere stap. Indien het urgent is voor de Nationale Koolstofbank zal er een apart schriftelijk rondje plaatsvinden. In de uitwerking zijn in elk geval de volgende punten belangrijk:
 - Governance en de vorm van participatie;
 - Risico's en monitoring. Bij risico's zijn specifiek benoemd de relatie met de Provincie en imagoschade;
 - Pilotachtig karakter en wijze van evaluatie.

28 juni

- De directeur doet mondeling verslag van de managementrapportage. Hij heeft met alle medewerkers een goed gesprek gehad. Focus in de gesprekken ligt op de eigen ontwikkeling. Hij doet tevens verslag van de ontwikkelingen op Koepel niveau. Besloten is om strategisch en uitvoerend beleid uit elkaar te halen.
- Omgevingszaken:
 - stikstofproblematiek is erg ingewikkeld. De oplossing wordt landelijk vooral gezocht in de techniek.
 - woningbouwproblematiek: is er een rol voor NMO in de provincie en wat kan die rol dan zijn?
- Windmolendiscussie: er is vooral in Twente veel weerstand.
- Huidige en toekomstige ICT-situatie bij NMO wordt door Brisk ICT met de RvT besproken.
- Dilemma's omtrent NMO-huisvesting zijn besproken. Dit onderwerp wordt na de zomervakantie verder besproken.
- Voortgang risicodragend participeren: de directeur geeft de nieuwste ontwikkeling t.a.v. Noordmanshoek. Gezien de ontwikkelingen is voor NMO de wens om risicodragend te gaan participeren van de baan. De RvT wordt nader geïnformeerd op het dossier Platform CO2.

22 september

- Huisvesting NMO: het Oversticht heeft het personeel en de RvT geïnformeerd. In december wordt een definitief besluit genomen.
- Acquisitiestrategie en impact besproken. Er is gekeken waar NMO als NGO in de curve van ontwikkeling zit en naar de relatie met de strategie. Dit onderwerp wordt in de vergadering van februari verder besproken.

- Conceptbegroting is besproken, de directeur geeft een korte toelichting op een aantal posten waaronder huisvesting en afschrijvingskosten. De begroting wordt in de vergadering van december verder besproken.

15 december

- Huisvesting is in RvT van het Oversticht besproken. Oversticht wenst een huurtijd van 5 jaar voor de eerste periode. Geconcludeerd wordt dat dit geen probleem is en dat RvT mee gaat in de kaders.
- Er wordt geld ingelegd om de koepel te kunnen versterken wat leidt tot heftige discussies binnen de Federaties. Op verzoek van de RvT wordt Annie van de Pas, netwerkdirecteur van de NMF's, gevraagd om binnenkort uitleg te komen geven over de koepel.
- De begroting 2022 wordt goedgekeurd.

Ik dank iedereen hartelijk voor haar/zijn inzet in 2021.
Namens de Raad van Toezicht,

Tom Veldkamp
Voorzitter

Hoofdstuk 5: Jaarrekening 2021

5.1 Oprichting

De Stichting is opgericht op 28 september 1973 onder de statutaire naam Stichting Natuur en Milieu Federatie Overijssel. Op 26 juni 2006 vond er een statutenwijziging plaats waarbij functiescheiding tussen uitvoeren, besturen en toezicht houden volgens de Code Goed Bestuur is geregeld. Bij eerdere statutenwijzigingen is de naam van de Stichting gewijzigd in Stichting Natuur en Milieu Overijssel en de instelling van de Raad van Toezicht statutair vastgelegd. De laatste statutenwijziging vond plaats op 3 juli 2018. Bij deze statutenwijziging is onder andere de zittingsduur van de RvT leden aangepast van maximaal drie maal drie jaar naar twee maal vier jaar.

Doelstelling

De Stichting heeft tot doel: bevordering van behoud, herstel en ontwikkeling van natuur, landschap en milieu, alles in de meest ruime zin, in het bijzonder in de provincie Overijssel.

Inschrijving Kamer van Koophandel

De Stichting is gevestigd te Zwolle en geregistreerd onder nummer 41022006 bij de Kamer van Koophandel Oost Nederland. De laatste wijziging is van 2 februari 2021.

Samenstelling Raad van Toezicht op 31 december 2021

Voorzitter: A. Veldkamp

Leden:

J.G. Beukers tevens vicevoorzitter

D. Getkate tevens auditcommissie

M.P. Dadema tevens auditcommissie

J.F. de Jong

V.E. van Dijk

Bestuurder op 31 december 2021

Bestuurder Ir. M.H. Nijboer

5.2 Balans per 31 december

5.2 Balans per 31 december					
na resultaatbestemming					
		31/dec./21		31/dec./20	
Activa					
Vaste activa					
Immateriële vast activa					
Materiële vaste activa			€ 22.521		€ 10.030
Financiële vaste activa					
Voorraden					
Vorderingen en overlopende activa			€ 344.128		€ 221.188
	Debiteuren	€ 171.959		€ 82.845	
	Transitoria	€ 6.044		€ 36.375	
	Nog te fact projecten	€ 14.817		€ 12.464	
	Nog te ontv DNMF	€ 121.215		€ 54.748	
	Nog te ontv Subsidies	€ 28.092		€ 34.741	
	Rente/Borg/ov	€ 2.000		€ 15	
		€ 344.127		€ 221.188	
Effecten		€ -		€ -	
Liquide middelen		€ 1.088.267	€ 1.088.267	€ 1.115.316	€ 1.115.316
			€ 1.432.395		€ 1.336.504
Totaal			€ 1.454.916		€ 1.346.534
Passiva					
Reserves en Fondsen					
Continuïteitsreserve		€ 680.364		€ 545.427	
Bestemmingsreserves		€ 50.000		€ 40.101	
Herwaarderingsreserves		€ -		€ -	
Overige reserves		€ -		€ -	
			€ 730.364		€ 585.528
Voorzieningen			€ -		€ -
Langlopende schulden			€ -		€ -
Kortlopende schulden			€ 724.552		€ 761.006
Saldo vooruitontv projecten		€ 484.305		€ 464.983	
Crediteuren		€ 58.708		€ 78.502	
Belastingdienst		€ 118.253		€ 94.827	
Ov. Transitoria		€ 63.286		€ 122.694	
Totaal			€ 1.454.916		€ 1.346.534

5.3 Staat van baten en lasten

5.3 Staat van baten en lasten			
Omschrijving	Realisatie	Begroting ¹	Realisatie
Baten	2021	2021	2020
Baten van particulieren (donaties/giften)	€ 570	€ -	€ -
Baten van bedrijven	€ 1.700	€ -	€ -
Baten van loterijorganisaties ²			
Baten van subsidies van overheden	€ 1.405.167	€ 480.000	€ 939.352
Baten verbonden org. zonder winststreven ²	€ 212.362	€ 118.000	€ 194.781
Baten andere org. zonder winststreven	€ 11.380	€ 61.000	€ 67.576
Som van de geworven baten	€ 1.631.179	€ 659.000	€ 1.201.709
Baten als tegenprestatie levering producten e/o diensten	€ 394.101	€ 919.327	€ 314.293
Overige baten	€ 32		€ 1.408
Som van de baten	€ 2.025.312	€ 1.578.327	€ 1.517.410
Lasten			
Besteed aan diverse programma's			
Programma Klimaat	€ 642.207		574.558
Programma Biodiversiteit	€ 1.072.154		808.910
Programma Circulaire Economie	€ 166.115		112.072
Werving baten	€ -		€ -
Kosten beheer en administratie ³	€ -		€ -
Som der lasten	€ 1.880.476	€ 1.578.327	€ 1.495.540
Saldo voor financiële baten en lasten	€ 147.554		€ 23.994
Saldo voor financiële baten en lasten	€ -2.718		€ -2.123
Saldo van baten en lasten	€ 144.836	€ -	€ 21.871
Bestemming saldo van baten en lasten			
Toevoeging/onttrekking aan ⁴			
Continuïteitsreserve	€ 134.937	€ -	€ 21.871
Bestemmingsreserve	€ 9.899	€ -	€ -
Bestemmingsfonds		€ -	€ -
Herwaarderingsreserve		€ -	€ -
Overige reserves		€ -	€ -
	€ 144.836	€ -	€ 21.871

5.4 Kasstroomoverzicht

5.4 Kasstroomoverzicht				
Het saldo van de liquide middelen is iets gedaald in 2021. De oorzaak hiervan blijkt uit onderstaande analyse van de kasstromen.				
		2021		2020
Saldo baten en lasten		€ 144.836		€ 21.871
Afschrijvingen		€ 6.059		€ 6.392
Veranderingen in werkkapitaal				
Mutatie vorderingen	€ -122.939		€ 112.463	
Mutatie kortlopende schulden	€ -36.454		€ -16.944	
		€ -159.395		€ 95.519
Kasstroom uit operationele activiteiten		€ -8.500		€ 123.782
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in materiële vaste activa		€ -18.549		€ -1.253
Netto kasstroom		€ -27.049		€ 122.529
Stand liquide middelen per 31 december		€ 1.088.267		€ 1.115.316
Stand liquide middelen per 1 januari		€ 1.115.316		€ 992.788
Mutatie liquide middelen		€ -27.049		€ 122.528

5.5 Grondslagen voor waardering en van resultaatbepaling

Inrichting jaarrekening

Deze jaarrekening is ingericht volgens de richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen.

Vergelijkende cijfers

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met de op basis van de geschatte levensduur bepaalde afschrijvingen. De afschrijvingen bedragen een percentage van de verkrijgingsprijs. Voor zover niet anders is vermeld zijn de overige activa en passiva opgenomen voor de nominale waarde. Alle activa worden aangehouden als zijnde benodigd voor de bedrijfsvoering. Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De geamortiseerde kostprijs komt in de praktijk overeen met de nominale waarde. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

De baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben. Baten en lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, zijn aan dit boekjaar toegerekend. De uitvoeringskosten zijn, met uitzondering van de directe projectkosten, op basis van het aantal geregistreerde uren toegerekend aan de betreffende doelstelling. De directe projectkosten zijn rechtstreeks toegerekend aan de doelstellingen.

Pensioenen

Natuur en Milieu Overijssel heeft voor haar medewerkers een toegezegde-pensioenregeling. De hiervoor in aanmerking komende medewerkers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. De regeling is ondergebracht bij het pensioenfonds PFZW. Natuur en Milieu Overijssel heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij PFZW, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Natuur en Milieu Overijssel heeft daarom de pensioenregeling verwerkt als een toegezegde-bijdrage-regeling en heeft de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Schattingen inzake te verwachten resultaten

De soort activiteiten van de Stichting brengen met zich mee dat het te verwachten resultaat op projecten moeilijk in te schatten is. Daarnaast is het ook praktisch onmogelijk om de voortgang van een project objectief vast te stellen. Derhalve achten wij het niet mogelijk om een goede inschatting te maken van tussentijdse resultaten op projecten. Daarom vindt resultaatneming pas bij afronding plaats. Eventuele voorzienbare verliezen worden wel in het boekjaar waarin zij geconstateerd worden opgenomen.

Grondslagen van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen op geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasingcontract zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

5.6 Toelichting op de balans per 31 december

5.6 Toelichting op de balans per 31 december					
Activa					
Materiële vaste activa					
<u>Inventaris</u>					
Boekwaarde per 1 januari 2021			€	6.620	
Investerings			€	-	
			€	6.620	
Afschrijvingen Inventaris			€	2.132	
Boekwaarde Inventaris per 31 december 2021			€	4.488	
<u>ICT</u>					
Boekwaarde per 1 januari 2021			€	3.411	
Investerings			€	18.549	
			€	21.960	
Afschrijvingen ICT			€	3.927	
Boekwaarde ICT per 31 december 2021			€	18.033	
Cumulatieve aanschaffingswaarde			€	64.194	
Cumulatieve afschrijvingen			€	41.673	
Boekwaarde per 31 december 2021			€	22.521	
Afschrijvingspercentages				20% - 33%	
Vorderingen en overlopende activa					
<u>Debiteuren⁵</u>					
			31/dec./21	31/dec./20	
Provincie Overijssel		€	-	€	15.186
Stichting De Natuur- en Milieufederaties		€	-	€	-
Overige		€	171.959	€	67.659
Totaal		€	171.959	€	82.845
<u>Vooruitbetaalde bedragen</u>					
Overige		€	6.044	€	36.375
		€	6.044	€	36.375
<u>Nog te ontvangen bedragen</u>					
Nog te ontvangen subsidies(1507)		€	28.092	€	34.741
Nog te ontv DNMF (1304)		€	121.215	€	54.748
Rente				€	15
Nog te factureren Projecten (1505)		€	14.817	€	12.464
Overige		€	2.000	€	-
		€	166.124	€	101.968
Liquide middelen					
Kas		€	104	€	42
Bankgarantie Triodosbank ivm huurcontract ⁶		€	11.830	€	11.830
Rekening courant tegoeden bij banken		€	476.676	€	302.781
Spaar tegoeden bij banken		€	599.658	€	800.663
		€	1.088.267	€	1.115.316

Continuïteitsreserve

De Raad van Toezicht van de Stichting Natuur en Milieu Overijssel streeft naar een continuïteitsreserve van € 685.000,= in 2024 om:

- de continuïteit van de organisatie zeker te stellen
- fluctuaties in projectsubsidies op te kunnen vangen
- financiële risico's op te kunnen vangen, in het geval de organisatie niet in staat is om aan projectverplichtingen te voldoen
- het doen van voor de bedrijfsvoering noodzakelijke investeringen
- ervoor te zorgen dat de organisatie voldoende liquide is.

Het CBF hanteert voor de zgn. continuïteitsreserve een maximum van 1,5 x de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie afhankelijk van de specifieke risico's van de organisatie. Dat is voor 2021 € 1,8 milj. Een continuïteitsreserve is nodig om ervoor te zorgen dat de instelling ook in de toekomst aan haar verplichtingen voortkomend uit haar doelstelling kan voldoen. In hoofdstuk 4.6 wordt het beleid ten aanzien van reserves toegelicht.

Reserves en Fondsen		31/dec./21	mutatie 2021	31/dec./20
Continuïteitsreserve		€ 680.364	€ 134.937	€ 545.427
Bestemmingsreserves (NMO 50jr)		€ 50.000	€ 9.899	€ 40.101
Herwaarderingsreserves		€ -	€ -	€ -
Overige reserves		€ -	€ 0	€ -
		€ 730.364	€ 144.836	€ 585.528
Saldo Vooruitontvangen projectbaten			31/dec./21	31/dec./20
Gespecificeerd per bate:				
Baten uit acties van derden				
	Stichting De Natuur- en Milieufederaties	€ 160.878	€ 161.204	
Projectbijdragen van overheden				
	Projectbijdragen provincie Overijssel	€ 187.333	€ 122.903	
	Projectbijdragen van andere overheden	€ 52.353	€ 59.117	
Overige projectbijdragen		€ 83.742	€ 121.760	
		€ 484.305	€ 464.983	
Crediteuren				
	Overige crediteuren	€ 58.708	€ 78.502	
Belastingdienst				
	Loonbelasting	€ 73.470	€ 65.230	
	Omzetbelasting	€ 44.783	€ 29.597	
		€ 118.253	€ 94.827	
Nog te betalen/vooruit ontvangen bedragen				
Verlof tegoeden vakantiedagen		€ 30.507	€ 28.440	
Accountantskosten		€ 5.300	€ 10.500	
Personeelsfonds		€ 2.082	€ 784	
Overige		€ 25.397	€ 82.971	
		€ 63.286	€ 122.694	

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Huur kantoorpand

NMO heeft sinds 2014 een huurovereenkomst gesloten met Peters BV. De huursom bedraagt € 3450,= per maand, btw vrijgesteld. In 2022 heeft NMO de huurovereenkomst met Peters BV beëindigd tegen 31-01-2023.

5.7 Toelichting op de staat van baten en lasten

5.7 Toelichting op de staat van baten en lasten					
		Werkelijk	Begroot	Werkelijk	
Baten		2021	2021	2020	
Baten van particulieren(donatie en overig)	€	570	€ -		
Baten van bedrijven	€	1.700	€ -	€ -	
Baten van loterijorganisaties			€ -		
Baten van subsidies van overheden ⁷	€	1.405.167	€ 480.000	€ 939.352	
Opgenomen voorziening ⁸				€ -	
Baten van verbonden org. z. winststreven ⁹	€	212.362	€ 118.000	€ 194.781	
Baten van andere org. z. winststreven	€	11.380	€ 61.000	€ 67.576	
Som van de geworven baten	€	1.631.179	€ 659.000	€ 1.201.709	
Baten als tegenprestatie levering prod/diensten			€ 919.327	€ -	
Projectinkomsten Provincie Overijssel	€	178.214		€ 128.431	
Projectinkomsten andere overheden	€	156.358		€ 142.518	
Projectinkomsten niet-overheden	€	59.529		€ 43.344	
Overige baten	€	32		€ 1.408	
Som van de baten	€	2.025.312	€ 1.578.327	€ 1.517.410	
Besteed aan doelstelling cf indeling CBF ¹⁰			2021	2020	
Voorlichting en bewustwording			€ 428.483	€ 305.934	
Lobby en belangenbehartiging			€ 924.012	€ 744.335	
Innovatie				€ -	
Overige			€ 525.262	€ 443.134	
Som der lasten			€ 1.877.757	€ 1.493.402	

5.8.1 Toelichting lastenverdeling-tabel

Op grond van richtlijn 650 dienen de kosten van Beheer en Administratie als separate kostenpost in de jaarrekening zichtbaar te worden gemaakt. In onderstaande tabel is weergegeven op welke wijze de kosten van Beheer en Administratie aan de doelstellingen worden toegerekend.

5.8.1 Toelichting lastenverdeling-tabel							
Bestemming	Doelstellingen			Lasten Beheer en admie	Werkelijke lasten 2021	Begrote lasten 2021	Werkelijke lasten 2020
Lasten 2020	Klimaat	Biodiversiteit	Circ economie				
Personeelskosten	€ 405.603	€ 537.736	€ 110.952	€ 181.554	€ 1.235.845	€ 1.207.327	€ 1.065.947
Directe beheer en adm kosten	€ -	€ -	€ -	€ 22.592	€ 22.592	€ 21.500	€ 21.540
Huisvestingskosten	€ 20.237	€ 26.829	€ 5.536	€ 9.058	€ 61.660	€ 73.500	€ 63.545
Kantoor- en algemene kosten	€ 15.784	€ 20.926	€ 4.318	€ 7.065	€ 48.092	€ 68.500	€ 45.846
Afschrijving	€ -	€ -	€ -	€ 6.059	€ 6.059	€ 7.500	€ 6.392
Uitbesteed werk	€ 113.511	€ 371.226	€ 21.491	€ -	€ 506.228	€ 200.000	€ 292.270
	€ 555.134	€ 956.717	€ 142.297	€ 226.328	€ 1.880.476	€ 1.578.327	€ 1.495.540
Beheer en administratie	€ 87.072	€ 115.438	€ 23.818	€ -226.328			
Totaal	€ 642.207	€ 1.072.154	€ 166.115	€ -	€ 1.880.476	€ 1.578.327	€ 1.495.540
Baten					€ 2.025.312	€ 1.578.327	€ 1.517.410
Besteed aan doelstellingen als percentage van de baten					93%	100%	99%
Besteed aan doelstellingen als percentage van de lasten					100%	100%	100%
Kosten B&A tov totale kosten, inclusief directe projectkosten.				12,0%			

De kosten zijn zoveel als mogelijk toegerekend aan de doelstellingen op basis van de urenregistratie. De directe projectkosten zijn rechtstreeks aan de doelstellingen toegerekend. Voor zover kosten niet direct zijn toe te wijzen aan de doelstellingen zijn deze verantwoord onder Beheer en Administratie. Dit betreft o.a. kosten van directie en ondersteuning, die niet rechtstreeks toegerekend kunnen worden aan de doelstellingen. De kosten van Beheer en Administratie zijn toegerekend aan de doelstellingen naar rato van de rechtstreeks toegewezen kosten (excl. directe projectkosten). De kosten van beheer en administratie zijn in 2021 14,7% van de totale kosten, in 2020 was dat 16,2%.

Natuur en Milieu Overijssel hanteert de volgende normen voor de verschillende kengetallen, vastgesteld ism de landelijke NMF:			
- kosten eigen fondsenwerving t.o.v. de baten uit eigen fondsenwerving			n.v.t.
- besteed aan doelstelling t.o.v. van de baten			100%
- besteed aan doelstelling (voor verdeling kosten beheer en administratie) t.o.v. de lasten			80%
- kosten beheer en administratie t.o.v. van de lasten			20%

5.8.2 Toelichting lastenverdeling

5.8.2 Toelichting lastenverdeling			
	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
Lasten			
Personeelskosten	€ 1.235.845	€ 1.207.327	€ 1.065.947
Huisvestingskosten	€ 61.660	€ 73.500	€ 63.545
Kantoor- en algemene kosten	€ 48.092	€ 68.500	€ 45.846
Directe Beheer en Administratiekosten	€ 22.592	€ 21.500	€ 21.540
Afschrijving	€ 6.059	€ 7.500	€ 6.392
Directe activiteitenkosten uitvoering projecten	€ 506.228	€ 200.000	€ 292.270
	€ 1.880.476	€ 1.578.327	€ 1.495.540
<u>Personeelskosten</u>			
Brutoloon	€ 914.555	€ 862.755	€ 852.568
Mutatie vakantiedagen	€ 2.067	€ -	€ -6.133
Werkgeverskosten sociale verzekeringen	€ 140.874	€ 150.982	€ 139.478
Werkgeverskosten pensioenfonds	€ 85.492	€ 81.962	€ 76.708
	€ 1.142.988	€ 1.095.699	€ 1.062.621
Reis- en verblijfkosten	€ 11.330	€ 28.000	€ 12.702
Wervingskosten	€ -	€ 2.000	€ -
Deskundigheidsbevordering	€ 16.347	€ 8.628	€ 2.196
Verzuimrisicoverzekering	€ 18.568	€ 20.000	€ 16.932
Arbodiensten	€ 2.944	€ 3.000	€ 3.145
Overige personeelskosten	€ 57.534	€ 50.000	€ 27.635
	€ 1.249.711	€ 1.207.327	€ 1.125.231
Af: UWV	€ -13.866	€ -	€ 59.284
	€ 1.235.845	€ 1.207.327	€ 1.065.947
Gemiddeld aantal medewerkers in fte's	17,6	15,6	16,3
Gemiddeld aantal medewerkers	20	19	20

De bezoldiging van de bestuurder is in 2021 als volgt:
Grondslag: CAO Sociaal Werk

Specificatie	
Naam	M.H. Nijboer
Functie	Algemeen Directeur
Dienstverband	
Aard	onbepaald
Uren	36
Parttime percentage	100%
Periode	01-01 t/m 31-12

Bezoldiging in euro's

Jaarinkomen;		
Brutoloon	€	86.496
Individueel keuzebudget (vervangt VK en EJU)	€	14.746
Variabel inkomen	€	-
Totaal Jaarinkomen*	€	101.242
SV-verzekeringslasten	€	9.963
Pensioenlasten werkgever	€	11.371
Belastbare vergoedingen	€	-
Overige beloningen op termijn	€	-
Uitkering beëindiging dienstverband	€	-
Totaal Overige lasten en vergoedingen	€	21.334
Totaal bezoldiging 2021	€	122.576
Totaal bezoldiging 2020	€	118.729

*De bsd score conform de richtlijn directiebeloning is 390 punten, en daarmee score G in de tabel. Het maximale jaarinkomen in tabel G is voor 2021 € 111.345, =. Het jaarinkomen van de directeur blijft hier met € 101.242, = ruim onder.

Er zijn aan de bestuurder en de leden van de Raad van Toezicht geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt. De leden van de Raad van Toezicht ontvangen een vaste vergoeding van €600, = per jaar. De leden die ook zitting hebben in een commissie ontvangen een vaste vergoeding van €800, = per jaar. De voorzitter ontvangt een vaste vergoeding van €1.000, = per jaar. Bij toe- of aftreden in het lopende jaar wordt de vergoeding naar rato uitbetaald. In 2021 is een totaal bedrag van €4.700, = uitbetaald aan de Raad van Toezichtleden.

Bovenstaande beloningen voldoen aan de regeling beloning directeuren van goede doelen ten behoeve van besturen en Raden van Toezicht van de brancheorganisatie Goede Doelen Nederland.

	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
Huisvestingskosten			
Huur	€ 42.777	€ 45.000	€ 42.491
Leveringen en diensten	€ 13.331	€ 21.000	€ 16.739
Verhuizing/verbouwing			€ -
Overige huisvestingskosten	€ 5.552	€ 7.500	€ 4.315
	€ 61.660	€ 73.500	€ 63.545
Kantoor- en algemene kosten			
Kantoorbenodigdheden	€ 4.586	€ 8.500	€ 3.348
Telefoon- en internetkosten	€ 6.870	€ 7.500	€ 5.339
Porti- en vrachtkosten	€ 772	€ 2.000	€ 1.242
Druk/kopie/vormgeving	€ 2.846	€ 3.000	€ 1.264
Abonnementen/vakliteratuur	€ 2.854	€ 7.500	€ 3.926
Automatiseringskosten	€ 23.736	€ 20.000	€ 15.757
Overige kosten algemeen	€ 6.428	€ 20.000	€ 14.970
Totaal	€ 48.092	€ 68.500	€ 45.846
Directe beheer en administratiekosten			
Accountantskosten	€ 9.562	€ 9.000	€ 10.500
Administratiekosten	€ 6.799	€ 6.000	€ 6.074
Bestuurskosten/incl verg Raad van Toezicht ¹¹	€ 6.231	€ 6.500	€ 4.966
	€ 22.592	€ 21.500	€ 21.540
	Werkelijk 2021	Begroot 2021	Werkelijk 2020
Afschrijving			
Afschrijving inventaris	€ 2.132	€ 2.500	€ 2.106
Afschrijving ICT	€ 3.927	€ 5.000	€ 4.286
	€ 6.059	€ 7.500	€ 6.392
Directe activiteitenkosten uitvoering projecten ¹²			
Drukwerk/kantoor	€ 12.675	€ 5.000	€ 12.816
Catering/campagne	€ 46.100	€ 30.000	€ 30.086
Materialen	€ 63.839	€ 15.000	€ 11.634
Inhuren derden	€ 383.614	€ 150.000	€ 237.734
	€ 506.228	€ 200.000	€ 292.270

5.9 Werkelijk versus begroot resultaat

5.9 Werkelijk versus begroot resultaat			
Er is een positief resultaat gerealiseerd van		€	144.836
Begroot was een resultaat van		€	-
		€	144.836
	Baten, gerealiseerd	€	2.025.312
	Baten, begroot	€	1.578.327
	Vershil		€ 446.985
	Lasten, gerealiseerd	€	1.880.476
	Lasten, begroot	€	1.578.327
	Vershil		€ 302.149
	Saldo verschil met begroting		€ 144.836

Voetnoten

¹ Verschil tussen begroting en realisatie betreft het nog te acquireren bedrag. In de begroting is deze post volledig onder overige projectbijdragen meegenomen, omdat nog niet duidelijk is waar het werk komt.

² Vanaf verslagjaar 2018 zijn de provinciale Milieufederaties overeengekomen dat het geld dat via de landelijke koepel vanuit NPL komt, worden verantwoord onder "Baten van verbonden organisaties zonder winststreven"

³ De provinciale Milieufederaties hanteren voor het inzichtelijk maken van deze kosten een uniforme systematiek die gebaseerd is op de aanbeveling "Toepassing van Richtlijn 650 voor Kosten Beheer en Administratie" van de Stichting Goede Doelen Nederland. De kosten voor beheer en administratie worden inzichtelijk gemaakt in de "Toelichting lastenverdeling", maar worden in de "Staat van baten en lasten" volledig toegerekend aan de doelstellingen.

⁴ In de begroting voor 2019 is opgenomen en goedgekeurd door de RvT dat als er sprake is van overschotten nadat aan de opbouw van de continuïteitsreserve is voldaan, deze worden aangewend voor een reservering NMO naar 50 jaar. Doel is daarmee NMO in het jaar 2023 financiële ruimte te geven om middels één of meerdere campagnes aandacht te besteden aan het 50 jarig bestaan van NMO.

⁵ Een voorziening voor oninbare debiteuren wordt niet noodzakelijk geacht.

⁶ Ten bate van de huurovereenkomst is een bankgarantie afgegeven bij de Triodosbank van € 11.830, = ten laste van bankrekeningnummer NL30TRIO 2205254146. Overige liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

⁷ Richtlijn 650 schrijft voor hoeveel subsidie meerjarig is. Van de Provincie Overijssel ontving NMO een subsidie van € 70.000, = voor het Groen Vrijwilligerswerk over 2021. Dit is onderdeel van een driejarige subsidie samen met Landschap Overijssel, vastgelegd in het besluit van 27 juni 2019, voor de jaren 2019 tot en met 2021. Voor 2022-2024 wordt opnieuw aangevraagd. Via RVO ontvingen wij een meerjarige subsidie voor het programma Jong Leren Eten over 2018-2021. Voor de periode 2022-2024 is net een aansluitende beschikking voor dit programma afgegeven.

⁸ Deze voorziening wordt bepaald op basis van de beoordeling van alle onderhanden projecten en is dit jaar nul.

⁹ Van de Stichting Natuur en Milieufederaties ontving NMO een reguliere bijdrage van € 118.000, = over 2021. Als extra projectbijdragen is een bedrag van € 94.362, = toegekend over 2021. Deze stichting ontvangt gelden die de Nationale Postcode Loterij aan de gezamenlijke Milieufederaties beschikbaar stelt voor projecten. De voorwaarden voor de beneficiënt door de Nationale Postcode Loterij zijn opgenomen in de overeenkomst tussen de Stichting Nationale Postcode Loterij NV en Stichting De Natuur- en Milieufederaties. De reguliere bijdrage NPL wordt besteed in het jaar nadat deze zijn ontvangen. Aan het einde van het kalenderjaar worden de ontvangen middelen toegekend aan activiteiten van het volgende jaar. Voor de jaren 2021-2025 is opnieuw een overeenkomst getekend.

¹⁰ Voor het erkenningspaspoort van het CBF wordt gewerkt met een vaste indeling naar doelstelling. Deze hebben we in overleg met het CBF vertaald naar onze werkwijze en als extra indeling opgenomen cf eisen CBF. Een uitgebreidere toelichting is opgenomen in hoofdstuk 1 van dit jaarverslag. Het verschil tussen de som der lasten cf CBF-indeling en die in onze programma's is het bedrag dat we hebben betaald aan rente- en bankkosten over 2021.

¹¹ Raad van Toezichtleden ontvangen per jaar een vaste vergoeding zoals beschreven. In de bestuurskosten zitten ook bedragen voor vergaderlocaties cf coronaregels en kosten in verband met het afscheid van de voorzitter in het voorjaar van 2021.

¹² Deze kosten worden rechtstreeks aan de projecten doorberekend. De verschillen ontstaan doordat er in bepaalde projecten meer externe kosten zitten. Deze post is moeilijk van tevoren te begroten, maar wordt lopende een project aangepast, en alleen opgenomen als er dekking is voor deze extra kosten binnen het project.

5. 10 Controleverklaring

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur en de raad van toezicht van de Stichting Natuur en Milieu Overijssel

Schrevenweg 3-9
8024 HB Zwolle
Postbus 1509
8001 BM Zwolle

T (038) 303 21 40
zwolle@vanreeacc.nl
www.vanreeacc.nl
KvK nr. 08107895

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening van Stichting Natuur en Milieu Overijssel te Overijssel gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Natuur en Milieu Overijssel per 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2020;
2. de staat van baten en lasten over 2020; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Natuur en Milieu Overijssel zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit het bestuursverslag;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere

informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Schrevenweg 3-9
8024 HB Zwolle

T (038) 303 21 40
zwolle@vanreeacc.nl
www.vanreeacc.nl
KvK nr. 76522539

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Schrevenweg 3-9
8024 HB Zwolle

T (038) 303 21 40
zwolle@vanreeacc.nl
www.vanreeacc.nl
KvK nr. 76522539

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en ethische voorschriften, de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur en de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Schrevenweg 3-9
8024 HB Zwolle

T (038) 303 21 40
zwolle@vanreeacc.nl
www.vanreeacc.nl
KvK nr. 76522539

Zwolle, 13 mei 2022

Van Ree Accountants

w.g.

R. van der Weerd MSc
Registeraccountant

Bijlage 1: Begrote exploitatierekening 2021

Begrote exploitatierekening			
Omschrijving	Begroting	Begroting	Werkelijk
	2021	2020	2020
Baten.			
Subsidie Provincie Overijssel	€ 480.000		€ 874.874
Overige subsidies en inkomsten	€ 61.000		€ 480.446
De Natuur- en Milieufederaties	€ 118.000	€ 115.000	€ 184.822
Nog te acquireren	€ 919.327	€ 1.361.833	
	€ 1.578.327	€ 1.476.833	€ 1.540.142
Lasten.			
Personeelskosten	€ 1.207.327	€ 1.069.333	€ 993.759
Huisvestingskosten	€ 73.500	€ 76.000	€ 65.952
Algemene kosten	€ 97.500	€ 106.500	€ 84.631
Activiteitenkosten projecten	€ 200.000	€ 200.000	€ 363.306
Resultaat	€ -	€ 25.000	€ 32.493
	€ 1.578.327	€ 1.476.833	€ 1.540.142

Bijlage 2: Overzicht betalingen 2021 Stichting De Natuur en Milieufederaties

Overzicht betalingen 2021 Stichting de Natuur en Milieufederaties			
NPL bijdrage vrij besteedbaar 2021		€	118.000
PC 2020- factuur		€	326
PC voorschot 1		€	14.040
PC 2020 PR2014 slotbetaling		€	9.625
Afr. PR2001 Progr Energie		€	680
Factuur:165 uur PR2002 NIL		€	13.200
Factuur:Afr. PR2004 NvdN 2020		€	1.400
Afr. PR2010 Circulaire Ec		€	3.360
Plan Boom 2021		€	15.000
PR2011 Energietuinen voorschot		€	40.130
DB uren 2020		€	16.320
Factuur:vs PR2110 Circ Economie		€	3.760
Factuur:2e vs PR2114 PC 2021		€	19.080
Factuur:voorschot PR2102 NIL		€	10.800
Eindafr PR2018 Amb. Kl.buffers		€	5.642
		€	271.363

Bijlage 3: Personeel

Medewerkers in en uit dienst:

Medewerkers uit dienst:

- Livia Leysen, Adviseur Communicatie en PR

Medewerkers in dienst:

- Anke Haaksma, Projectmedewerker Communicatie
- Ilse Postma, Projectmedewerker
- Joren Kruit, Projectleider Circulaire Economie

Op 31 december 2021 waren de volgende medewerkers in dienst:

- Alma Streefkerk, Projectleider Educatie voor Duurzame Ontwikkeling
- Anke Haaksma, Projectmedewerker Communicatie
- Annefloor Zuurbier, Projectleider Educatie voor Duurzame Ontwikkeling
- Astrid Beuker, Grafisch vormgever
- Daniëtte Kisjes, Secretaresse
- Gerda van den Berg, Secretaresse
- Hannelore Börger, Projectleider Educatie en Communicatie
- Ilse Jansen, Projectmedewerker Educatie en Communicatie
- Ilse Postma, Projectmedewerker
- Joren Kruit, Projectleider Circulaire Economie
- Leander Broere, Projectleider Ruimtelijke Ordening
- Linda van IJzendoorn, Projectleider Energie en Duurzaamheid
- Loet van der Heijden, Projectleider Energie en Duurzaamheid
- Maarten van Dongen, Projectleider Circulaire Economie
- Martijn Wubbolts, Projectmedewerker Ruimtelijke Ordening en Natuur
- Matthijs Nijboer, Directeur
- Peter Adema, Adviseur Communicatie en IVN-Consulent
- Ruud Pleune, Projectleider Natuur, Landschap en Landbouw
- Sylvia ter Heegde, Financiën en Control
- Wendy Oude Vrielink, Projectleider Duurzaamheid en Energie
- Willem Seine, Projectleider Water, Voedsel en Energie

Bijlage 4: Aangesloten groepen

Gemeente Almelo

- IVN Almelo
- KNNV Twenthe
- Nivon Almelo
- Stichting Duurzaam Almelo

Gemeente Dalfsen

- Het Levende Dorp
- Stichting Isis Sofia

Gemeente Deventer

- KNNV Deventer
- IVN Deventer
- Stichting Groen en Mens
- Deventer Bomenstichting
- Stichting Natuurboeren
- Vogelwerkgroep De IJsselstreek
- Zorgtuin de Molenenk
- Stichting Natuurwerkgroep De Groene Knoop
- Stichting Kleinschalig Landschap

Gemeente Dinkelland

- Heemkunde Denekamp
- Stichting Natuur en Milieu Ootmarsum
- Heemkunde Weerselo
- Natura Docet Wonderryck Twente

Gemeente Enschede

- IVN Enschede
- Nivon Enschede
- Stichting Natuur en Milieuraad Enschede
- VMDLT

Gemeente Haaksbergen

- IVN Haaksbergen
- Stichting Natuur en Milieu Haaksbergen

Gemeente Hardenberg

- Natuuractiviteitencentrum De Koppel

Gemeente Rijssen-Holten

- IVN Rijssen-Enter
- Stichting Duurzaam Holten

- IVN Hardenberg-Gramsbergen
- Natuurwerkgroep De Reest
- Stichting Natuurbehoud Noordoost Overijssel
- Stichting Das en Vecht
- Stichting Bollenteelt Hardenberg

Gemeente Hellendoorn

- Centrum voor Natuur en Milieu Educatie
- IVN Hellendoorn-Nijverdal
- Vogelwerkgroep Midden-Overijssel

Gemeente Hengelo

- Stichting Natuur en Milieuraad Hengelo/Borne
- IVN Hengelo
- Nivon Hengelo

Gemeente Hof van Twente

- Stichting De Groene Hof
- Nivon Goor
- IVN Diepenheim

Gemeente Kampen

- Natuurvereniging IJsseldelta

Gemeente Oldenzaal

- IVN Oldenzaal-Losser
- Stichting Milieuoverleg Oldenzaal

Gemeente Olst-Wijhe

- IVN De Grutto Olst-Wijhe

Gemeente Ommen

- Vereniging voor Natuur en Milieu De Vechtstreek
- Plaatselijk Belang Witharen

Gemeente Raalte

- IVN Raalte

Gemeente Staphorst

- Natuurbeschermingsvereniging IJhorst-Staphorst
- Informatiecentrum De Veldschuur

Gemeente Steenwijkerland

- KNNV De Noordwesthoek
- IVN Noordwest Overijssel
- Stichting Natuurlijk Jonen

Gemeente Twenterand

- KNNV Vriezenveen
- Stichting Milieuraad Den Ham-Vroomshoop
- Stichting Engbertsdijksvenen

Gemeente Wierden

- Stichting Natuur en Milieu Wierden

Gemeente Zwolle

- IVN Zwolle
- KNNV Zwolle
- Milieuraad Zwolle
- Nivon Zwolle
- Avifauna Zwolle
- Resto Van Harte Zwolle
- A Rocha Zwolle
- Stichting Zwolle Stad aan het Water

Provinciaal/regionaal

- Het Oversticht
- Landschap Overijssel
- Sluispoort Zwartsluis

Landelijk

- Ravon

Bijlage 5: Overzicht van de door ons georganiseerde evenementen

Datum	Naam activiteit	Aantal Deelnemers	Locatie en plaats	Projectleider
12/1/2021	Aanvragen financiën bewonersinitiatieven NLDoet (Groene Loper Zwolle)	150	Zoom (digitaal)	AS
21/1/2021	Partnerbijeenkomst WaardeRing	25	Zoom (digitaal)	MD
16/2/2021	Community of Practice Wind	8	zoom (digitaal)	LB
16/2/2021	Groene Lopers trekkersbijeenkomst	11	digitaal	HB
16/2/2021	Webinar participatie in aardgasvrije wijken (voor gemeenten)	25	digitaal	WOV/MW
18/2/2021	Expertsessie groene ondersteuners Groene Schoolpleinen	8	Zoom (digitaal)	AZ
4/3/2021	NME centra bijeenkomst	9	digitaal	HB
4/3/2021	netwerkbijeenkomst Groene Loper Losser-Oldenzaal	17	zoom (digitaal)	LH
8/3/2021	Focusgroep Voedselverpakkingen AllthingsBio	15	Zoom (digitaal)	MD
10/3/2021	netwerkbijeenkomst Groene Loper Enschede	25	zoom (digitaal)	LH
11/3/2021	Uitwisselingssessie gemeenteambtenaren: LEI ondersteuning en lokaal eigendom	12	zoom (digitaal)	LIJ
16/3/2021	webinar Groen in de buurt zo doe je dat	125	zoom (digitaal)	LH
17/3/2021	Inspiratiebijeenkomst Jong Leren Eten in de kinderopvang (1 van 2)	150	Digitaal (via Aquire Publishing)	AS
18/3/2021	Startbijeenkomst Land van Waarde - Vlindervrijwilligers	10	Zoom (digitaal)	WS
26/3/2021	Groenbezig Festival	214	Zoom (digitaal)	HB (LH en AZ)
29/3/2021	Webinar vpoor LEI over de nieuwe PCR regeling	131	zoom (digitaal)	LIJ
30/3/2021	Startbijeenkomst Land vna Waarde - vogelvrijwilligers	10	Zoom (digitaal)	WS
7/4/2021	Informatiebijeenkomst Groene Schoolpleinen voor scholen	63	Zoom (digitaal)	AZ
7/4/2021	Bewonersavond autodelen Zandweerd	38	digitaal	WOV
12/4/2021	Co-creatie workshop 1 voedselverpakkingen AllthingsBio	15	zoom (digitaal)	MD
14/4/2021	Inspiratiebijeenkomst Jong Leren Eten in de kinderopvang (2 van 2)	150	Digitaal (via Aquire Publishing)	AS/HB
14/4/2021	Talkshop Berkum Energieneutraal	35	digitaal	WOV
20/4/2021	Groene Lopers trekkersbijeenkomst	11	digitaal	HB
21/4/2021	Talkshop Berkum Energieneutraal	15	digitaal	WOV
22/4/2021	Partnerbijeenkomst WaardeRing	25	Zoom (digitaal)	MD
10/5/2021	Webinar voor LEI over de samenwerking met commerciële projectontwikkelaars	64	zoom (digitaal)	LIJ
14/6/2021	Focusgroep 2 voedselverpakkingen AllthingsBio	12	zoom (digitaal)	MD
15/6/2021	inloop Groene Burendag Groene Loper Kampen	20	fysiek	LH
17/6/2021	inloop Groene Burendag Groene Loper Losser-Oldenzaal	6	fysiek	LH
23/6/2021	Groene Burendag Groene Loper Zwolle	41	fysiek	LH
24/6/2021	Groene Burendag Groene Loper Enschede	6	fysiek	LH
25/6/2021	Adviseurs van de Toekomst - Gezond & Duurzaam Voedsel	450	Digitaal	IJ
28/6/2021	Adviseurs van de Toekomst - Ruimte voor de Vecht	35	Zone College	IJ
29/6/2021	Partnerbijeenkomst WaardeRing	25	Zoom (digitaal)	MD
29/6/2021	Groene Loper netwerkbijeenkomst	31	digitaal	HB
29/6/2021	Adviseurs van de Toekomst - Ruimte voor de Vecht	65	Vechtdalcollege Ommen	IJ
30/6/2021	Adviseurs van de Toekomst - Nieuwe Energie Overijssel	86	Online	IJ
30/6/2021	Adviseurs van de Toekomst - Cirulaire Economie	150	Online	IJ
9/7/2021	NME centra inspiratiebijeenkomst voedseleducatie	7	digitaal	HB
11/9/2021	Open dag natuurinitiatieven + Hans grotenhijsprijs + inclusief 50 opening Ommermars	75	Meerdere locaties	WOV
12/9/2021	Nature Bits activiteit voor jongeren 12-25 ism IJssellandschap en IVN	6	Zwolle	PA
13/9/2021	Co-creatie workshop 3 voedselverpakkingen AllthingsBio	8	zoom (digitaal)	MD
14/9/2021	Groene Lopers trekkersbijeenkomst	8	digitaal	HB

16/9/2021	Intervisie bijeenkomsten partnergemeenten Groene Schoolpleinen	7	Zoom (digitaal)	AZ
18/9/2021	Inspiratiebijeenkomst Wroetvarken	25	Denekamp	WS
22/9/2021	Groene Loper Fietsexcursie	22	Zwolle	HB
25/9/2021	WaardeRing Pop Up Fest voor inwoners en ondernemers regio Zwolle	225	Voorm. energiecentrale Harculo/Zwolle	MD
29/9/2021	Fietsexcursie Groene Schoolpleinen	16	Deventer	AZ
2/10/2021	Slotbijeenkomst Land van Waarde	40	Wijhe	WS
6/10/2021	Webinar voor LEI over het vinden van daken voor PCR projecten	155	zoom (digitaal)	LIJ
8/10/2021	Excursie Marke Vragenderveen Living Lab Natuurinclusieve Landbouw	25	fysiek	RP
12/10/2021	Excursie Boomkikkerboeren Enschede Living Lab Natuurinclusieve Landbouw	25	fysiek	RP
13/10/2021	Informatiebijeenkomst met excursie Groene Schoolpleinen	9	Dalfsen	AZ
28/10/2021	Symposium Windbos	80	Heeten	LB
30/10/2021	Nacht van de Nacht (20 activiteiten georganiseerd door lokale groepen)	600	Heel Overijssel	AHa
2/11/2021	Bedrijvenbijeenkomst WaardeRegio	20	Kringloop Staphorst	MD
3/11/2021	Kennisbijeenkomst Groene Schoolpleinen voor experts	15	Zwolle	AZ
20/11/2021	struikenactie Groene Loper Losser-Oldenzaal	82	fysiek	LH
20/11/2021	struikenactie Groene Loper Enschede	54	fysiek	LH
22/11/2021	Groene Lopers trekkersbijeenkomst	9	digitaal	HB
23/11/2021	NME centra bijeenkomst	8	digitaal	HB
8/12/2021	Webinar voor LEI over kleinere windmolens	63	zoom (digitaal)	LB
14/12/2021	Partnerbijeenkomst WaardeRing	25	Zoom (digitaal)	MD
18/12/2021	Community of Practice Wind	8	Nieuwleusen	LB
1/4/2021	balkonieren inloop bijeenkomst	20	oldenzaal	LH
16/6/2021	Afsluiting e-BATTLE met enige deelnemende school	10	Digitaal	
2/3/2021	terugkommoment voor gastdocenten leskist Groene Energie	15	digitaal	IJ
15/3/2021	Oploop Hoe heb jij afgekoppeld 1, Deventer	25	digitaal	WS
28/6/2021	Oploop Hoe heb jij afgekoppeld 2, Deventer	20	digitaal	WS
23/11/2021	Oploop Hoe activeer je je burens?	12	digitaal	WS
19-6-2021	Opentuinendag 1, Deventer	20	fysiek	WS
25/9/2021	Opentuinendag 2, Deventer	5	fysiek	WS
25/3/2021	Ambassadeurs natuurlijke klimaatbuffers, Overijssel	5	digitaal	WS
13/03/2021	Ambassadeurs natuurlijke klimaatbuffers, landelijk	45	digitaal	WS
3/12/2021	Ambassadeurs natuurlijke klimaatbuffers, landelijk	20	digitaal	WS
1/7/2021	Cursus Gezond Bodembeheer, Living Lab Natuurinclusieve Landbouw	20	fysiek	WS
8/7/2021	Cursus Gezond Bodembeheer, Living Lab Natuurinclusieve Landbouw	20	fysiek	WS
15/7/2021	Cursus Gezond Bodembeheer, Living Lab Natuurinclusieve Landbouw	20	fysiek	WS
	Totaal aantal deelnemers	4162		

Bijlage 6: Rooster van afreden Raad van Toezicht

- Benoeming
- Herkiesbaar
- Niet herkiesbaar

	Benoeming	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Martijn Dadema	01/10/2018							
Dirk Getkate	26/10/2016							
Hans de Jong	01/10/2018							
Tom Veldkamp	01/02/2021							
Anneke Beukers	16/09/2019							
Victor van Dijk	16/09/2019							

	Benoeming	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Martijn Dadema	01/10/2018							
Dirk Getkate	26/10/2016							
Hans de Jong	01/10/2018							
Tom Veldkamp	01/02/2021							
Anneke Beukers	16/09/2019							
Victor van Dijk	16/09/2019							

Natuur en Milieu Overijssel

Assendorperdijk 3
8012 EG Zwolle
038-4250960

info@natuurenmilieuoverijssel.nl
www.natuurenmilieuoverijssel.nl

*Samen voor een mooi
en duurzaam overijssel*

natuur en milieu **overijssel**